ESIMESE ASTME KOHTU OTSUS (viies koda)

27. november 2007 *

Liidetud kohtuasjades T-3/00 ja T-337/04,

Athanasios Pitsiorlas, elukoht Thessaloníki (Kreeka), esindaja: advokaat D. Papafilippou,

hageja,

versus

Euroopa Liidu Nõukogu, esindajad: alguses M. Bauer, S. Kyriakopoulou ja D. Zachariou, ning hiljem M. Bauer ja D. Zachariou,

ja

Euroopa Keskpank (EKP), esindajad: kohtuasjas T-3/00 alguses C. Zilioli, C. Kroppenstedt ja P. Vospernik, seejärel C. Zilioli, C. Kroppenstedt, F. Athanasiou ja

* Kohtumenetluse keel: kreeka.

S. Vuorensola ning lõpuks C. Zilioli, C. Kroppenstedt ja F. Athanasiou ning kohtuasjas T-337/04 C. Kroppenstedt, F. Athanasiou ja P. Papapaschalis,

kostjad,

mille ese on esiteks nõue tühistada nõukogu ja Euroopa Keskpanga otsused, millega ei rahuldatud hageja taotlusi tutvuda septembrist 1987 pärinevat Basel-Nyborgi kokkulepet käsitlevate dokumentidega ja teiseks kahju hüvitamise nõue,

EUROOPA ÜHENDUSTE
ESIMESE ASTME KOHUS (viies koda),

koosseisus: koja esimees M. Vilaras, kohtunikud M. E. Martins Ribeiro ja K. Jürimäe,

kohtusekretär: ametnik C. Kantza,

arvestades kirjalikus menetluses ja 29. märtsi 2007. aasta kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

otsuse

Õiguslik raamistik

1 EMÜ asutamislepingu artiklid 104 ja 105 olid algselt sõnastatud järgmiselt:

„Artikkel 104

Iga liikmesriik rakendab oma maksebilansi üldise tasakaalu tagamiseks ja valuuta usaldusväärsuse säilitamiseks vajalikku majanduspoliitikat, hoolitsedes samaaegselt tööhõive kõrge taseme ja hindade stabiilsuse tagamise eest.

Artikkel 105

1. Artiklis 104 sätestatud eesmärkide saavutamiseks kooskõlastavad liikmesriigid oma majanduspoliitikaid. Nad alustavad sellel eesmärgil koostööd nii oma vastavate haldusasutuste kui ka keskpankade vahel.

[…]

2. Luuakse nõuandev valuutakomitee liikmesriikide rahanduspoliitika kooskõlastamise soodustamiseks ühisturu toimimiseks vajalikul määral. Valuutakomiteel on järgmised ülesanded:

– jälgib liikmesriikide ja ühenduse rahalist ja finantsolukorda, liikmesriikide üldist maksesüsteemi ja esitab nende kohta nõukogule ja komisjonile regulaarseid aruandeid;

– esitab nõukogule ja komisjonile arvamusi nende taotlusel või omal algatusel.

Liikmesriigid ja komisjon esitavad kumbki valuutakomiteesse kaks liiget."

2 Tuginedes EMÜ asutamislepingu artikli 105 lõikele 2 ja artiklile 153 (muudetuna EÜ artikkel 153, mis on omakorda muudetuna EÜ artikkel 209), mille kohaselt määrab nõukogu kindlaks EMÜ asutamislepingus ette nähtud komiteede tööd reguleerivad eeskirjad, kehtestas nõukogu 18. märtsi 1958. aasta otsusega valuutakomitee põhikirja (EÜT 1958, 17, lk 390).

3 Nõukogu võttis 8. mail 1964 vastu otsuse 64/300/EMÜ Euroopa Majandusühenduse liikmesriikide keskpankade vahelise koostöö kohta (EÜT 1964, 77, lk 1206). Selle otsuse artikli 1 kohaselt luuakse liikmesriikide keskpankadevahelise koostöö arendamiseks Euroopa Majandusühenduse liikmesriikide keskpankade presidentide komitee (edaspidi „presidentide komitee"). Kõnesoleva otsuse artikkel 2 sätestab, et presidentide komitee liikmed on liikmesriikide keskpankade presidendid ja et komisjon on üldjuhul kutsutud osalema presidentide komitee koosolekutel oma liikmete kaudu. Sama otsuse artikli 3 kohaselt on presidentide komitee ülesanne korraldada „konsultatsioone keskpankade poliitika üldpõhimõtete ja tegevussuundade üle eelkõige laenu-, raha- ja valuutaturu valdkonnas" ning „vahetada teavet keskpankade pädevuses olevate peamiste meetmete kohta ja uurida neid meetmeid".

4 3. aprillil 1973 võttis nõukogu vastu määruse (EMÜ) nr 907/73, millega asutati Euroopa valuutakoostöö fond (EÜT L 89, lk 2). Selle määruse artikli 2 kohaselt edendab Euroopa valuutakoostöö fond (edaspidi „valuutakoostöö fond") oma pädevuse piires „ühenduse vääringute omavaheliste kõikumisvahemike kitsendamist", „interventsioone ühenduse vääringutesse valuutaturgudel" ja „kokkuleppeid keskpankade vahel, mille eesmärk on kooskõlastatud poliitika reservide alal".

5 Eespool viidatud määruse lisana esitatud valuutakoostöö fondi põhikirja artikli 1 esimene lõik sätestab, et valuutakoostöö fondi juhib nõukogu, mis koosneb presidentide komitee liikmeist.

6 Nõukogu kinnitas 1988. aasta juunis eesmärgiks asutada etapiviisiliselt majandus- ja rahaliit.

7 Presidentide komitee ülesandeid laiendati nõukogu 12. märtsi 1990. aasta otsusega 90/142/EMÜ, millega muudetakse otsust 64/300 (EÜT L 78, lk 25). Selles on ette nähtud, et komitee võib valitsustele ja nõukogule esitada arvamusi „meetmete kohta, mis võiksid mõjutada ühenduse sisemist ja välist valuutaolukorda ning eriti Euroopa Rahasüsteemi toimimist".

8 Majandus- ja rahaliidu loomise esimene etapp algas ametlikult 1. juulil 1990.

9 EÜ asutamislepingu artiklist 109E (muudetuna EÜ artikkel 116) nähtub, et teine etapp algas 1. jaanuaril 1994.

10 EÜ asutamislepingu artikli 109F (muudetuna EÜ artikkel 117) lõike 1 esimese lõigu kohaselt „[t]eise etapi alguses luuakse Euroopa Rahainstituut (edaspidi „ERI"), mis asub oma kohustusi täitma". Sama sätte tänaseks tühistatud neljanda lõigu kohaselt „[p]residentide komitee saadetakse laiali alates teise etapi algusest".

11 EÜ asutamislepingule lisatud Euroopa Rahainstituudi põhikirja sisaldava protokolli artikli 1 lõige 3 sätestab, et „vastavalt [EÜ] artiklile 109F saadetakse nii juhatajate komitee kui ka Euroopa valuutakoostöö fond laiali" ja et kõik Euroopa valuutakoostöö fondi varad ja kohustused lähevad automaatselt üle ERI-le. Protokolli artikli 4 lõike 1 esimese taande kohaselt „tugevdab [ERI] koostööd riikide keskpankade vahel" ja sama sätte viienda taande kohaselt „võtab [ERI] üle Euroopa valuutakoostöö fondi ülesanded".

12 EÜ artikli 123 lõike 1 kohaselt asutatakse „[n]iipea kui juhatus on ametisse nimetatud, […] [Euroopa Keskpankade Süsteem] ja [Euroopa Keskpank]”, kes hakkavad „[o]ma volitusi […] täielikult kasutama alates kolmanda etapi esimesest päevast”.

13 Ühisraha kehtestanud liikmesriikide riigi- või valitsusjuhid võtsid 26. mail 1998 ühisel kokkuleppel vastu otsuse 98/345/EÜ Euroopa Keskpanga presidendi, asepresidendi ja teiste juhatuse liikmete nimetamise kohta (EÜT L 154, lk 33). Selle otsuse tulemusena kehtestati Euroopa Keskpankade Süsteemi (EKPS) ja Euroopa Keskpanga (EKP) asutamise kuupäevaks EÜ artikli 123 lõike 1 alusel 1. juuni 1998.

14 EKP vahetas seega 1. juunil 1998 ERI välja eesmärgiga minna üle majandus- ja rahaliidu loomise kolmandasse etappi, mis algas 1. jaanuaril 1999.

15 EÜ artikli 114 lõige 2 sätestab, et „[k]olmanda etapi alguses luuakse majandus- ja rahanduskomitee” ja et „[…] valuutakomitee saadetakse laiali”.

16 EÜ artikli 8 kohaselt tegutsevad EKPS ja EKP neile käesoleva lepinguga ning sellele lisatud EKPS ja EKP põhikirjaga (edaspidi „EKPS põhikiri”) antud volituste piires.

17 EÜ artiklist 105 johtuvalt on EKPS esmane eesmärk säilitada hindade stabiilsus ning põhiülesanded määratleda ühenduse rahapoliitika ja rakendada seda, sooritada

välisvaluutatehinguid, hoida ja hallata liikmesriikide ametlikke välisvaluutareserve ja edendada maksesüsteemide tõrgeteta toimimist. EKPS-ile antud ülesannete täitmiseks annab EKP määrusi ja võtab vastu otsuseid (EÜ artikkel 110).

18 EÜ artikkel sätestab lõigetes 1 ja 3, et EKPS „koosneb EKP-st ja riikide keskpankadest" ja et seda „juhivad EKP otsuseid tegevad organid, milleks on nõukogu ja juhatus".

19 EÜ artikkel 112 sätestab:

„1. EKP nõukogu koosneb EKP juhatuse liikmetest ja riikide keskpankade juhatajatest.

2. a) EKP juhatusse kuuluvad president, asepresident ja neli liiget.

[…]"

20 EKPS põhikirja artikli 10 lõige 4 näeb ette, et nõukogu istungid on kinnised ja et EKP nõukogu võib teha otsuse avaldada oma arutluste tulemus.

21 EKPS põhikirja artikli 12 lõike 3 kohaselt võtab „EKP nõukogu […] vastu kodukorra, mis määrab EKP sisestruktuuri ning tema otsuseid tegevad organid". EKP võttis oma kodukorra vastu 7. juulil 1998 (EÜT L 338, lk 28), mida on muudetud 22. aprillil 1999 (EÜT L 125, lk 34) ja 7. oktoobril 1999 (EÜT L 314, lk 32).

22 EKP kodukorra artikkel 23 pealkirjaga „Konfidentsiaalsus ja juurdepääs EKP dokumentidele ja arhiividele" sätestab pärast 22. aprilli 1999. aasta muudatust ja asjaolude toimumise hetkel kehtinud versioonis:

„23.1. EKP otsuseid tegevate organite ja mis tahes muude nende poolt asutatud komiteede või rühmade menetlused on konfidentsiaalsed, välja arvatud juhul, kui nõukogu volitab presidenti avalikustama arutelude tulemuse.

23.2. Kõik EKP koostatud dokumendid on konfidentsiaalsed, välja arvatud juhul, kui nõukogu ei otsusta teisiti. EKP dokumentide ja arhiividega ning ERI arhiivides hoitud dokumentidega tutvumist reguleerib [EKP] 3. novembri 1998. aasta otsus, mis käsitleb üldsuse juurdepääsu [EKP] dokumentidele ja arhiividele (EKP/1998/12).

23.3. [Presidentide komitee], ERI ja EKP arhiivis säilitatavate dokumentidega võib piiranguteta tutvuda 30 aasta möödudes. Nõukogu võib erandjuhtudel seda ajavahemikku lühendada."

Vaidluse aluseks olevad asjaolud

23 Nõukogu peasekretariaati 6. aprillil 1999 saabunud kirjaga taotles hageja, kes oli siis Thessaloníki (Kreeka) ülikooli õigusteaduskonna doktorant, tuginedes nõukogu 20. detsembri 1993. aasta otsusele 93/731/EÜ üldsuse juurdepääsu kohta nõukogu dokumentidele (EÜT L 340, lk 43), mida on muudetud nõukogu 6. detsembri 1996. aasta otsusega 96/705/EÜ, ESTÜ, Euratom (EÜT L 325, lk 19), võimalust tutvuda Basel-Nyborgi kokkuleppega Euroopa rahasüsteemi tugevdamise kohta, mille majandus- ja rahandusministrite nõukogu kiitis heaks 12. septembril 1987 Nyborgis (Taani) toimunud mitteametlikul kohtumisel.

24 Nõukogu peasekretariaat vastas hagejale 11. mai 1999. aasta kirjas, mis toimetati talle kätte 15. mail 1999, järgmiselt:

„Peasekretariaat tutvus tähelepanelikult Teie taotlusega, kuid kuna dokumenti ei olnud võimalik leida, siis järeldasime, et tõenäoliselt on tegemist EKP dokumendiga. Järelikult oleks parem, kui Te pöörduksite vahetult selle institutsiooni poole […]"

25 Hageja esitas 8. juuni 1999. aasta kirjaga, mis registreeriti nõukogu peasekretariaadis 10. juunil, otsuse 93/731 artikli 7 lõike 1 alusel kordustaotluse.

26 28. juuni 1999. aasta kirjaga EKP avalikkussuhete osakonnale saadetud kirjas taotles hageja, tuginedes EKP 3. novembri 1998. aasta otsusele 1999/284/EÜ, mis käsitleb

üldsuse juurdepääsu Euroopa Keskpanga dokumentidele ja arhiivile (EÜT L 110, lk 30), võimalust tutvuda Basel-Nyborgi kokkulepet käsitleva dokumendiga.

27 Nõukogu peasekretariaat andis hagejale 5. juuli 1999. aasta kirjas teada, et kuna ta ei jõua otsuse 93/731 artikli 7 lõikes 3 sätestatud ühekuulise tähtaja jooksul otsust teha, siis on ta otsustanud seda tähtaega sama artikli lõike 5 alusel pikendada.

28 EKP avalikkussuhetega tegelev direktor saatis hagejale 6. juuli 1999. aasta kirjas, mis toimetati talle kätte 12. juulil, presidentide komitee ja valuutakoostöö fondi 18. septembrist 1987 pärineva pressiteate, mis kirjeldas Euroopa rahasüsteemi toimimise tugevdamiseks kokku lepitud meetmeid. Selles kirjas anti teada, et presidentide komitee dokumendid ei kuulu mitte otsuse 1999/284 kohaldamisalasse, vaid EKP kodukorra artikli 23 lõike 3 kohaldamisalasse, mis näeb ette, et presidentide komitee dokumentidega saab piiranguteta tutvuda 30 aasta möödudes.

29 Hageja kirjutas 27. juulil 1999 EKP-le, et tema taotlus vaadataks uuesti läbi EKP artikli 23 lõike 3 alusel, mis võimaldab presidentide komiteel kolmekümneaastast konfidentsiaalsusperioodi teatud erandjuhtudel lühendada. Hageja lisas, et tema uurimistöö kuulub just nimelt nende „erandjuhtude" hulka, millele osutab viidatud artikkel.

30 Nõukogu peasekretariaat edastas hagejale 2. augusti 1999. aasta kirjas, mis toimetati talle kätte 8. augustil, nõukogu 30. juuli 1999. aasta otsuse vastusega tema

kordustaotlusele, mis tugines otsusele 93/731/EÜ (edaspidi „nõukogu otsus"). See otsus oli sõnastatud järgmiselt:

„Nõukogu 30. juulil 1999. aastal heaks kiidetud vastus Athanasios Pitsiorlase kordustaotlusele (1/99), mille ta esitas nõukogule otsuse 93/731 artikli 7 lõike 1 alusel 8. juuni 1999. aasta kirjaga, mis registreeriti nõukogu peasekretariaadis 10. juunil 1999, ning milles ta soovis võimalust tutvuda dokumendiga:

Basel-Nyborgi kokkulepe (september 1987).

Põhjaliku uurimistöö tulemusena tuvastasime, et Teie taotluses nimetatud dokument käsitleb presidentide komitee „aruannet" Euroopa rahasüsteemi tugevdamise kohta, mille presidentide komitee […] avaldas Nyborgis 8. septembril 1987.

Euroopa rahasüsteemi administreerimist reguleerivad sätted ei ole kunagi olnud osa ühenduse õigusest, mistõttu nõukogul ei ole kunagi palutud selle kohta otsust teha.

Kuna käesoleva juhtumi puhul koostasid taotletava dokumendi keskpankade presidendid, siis palume Teil otsuse artikli 2 lõikest 2 tulenevalt esitada oma taotlus vahetult keskpankade presidentidele või EKP-le […]."

31 EKP avalikkussuhetega tegelev direktor saatis hagejale 8. novembril 1999 kirja, mille viimane sai kätte 13. novembril ning mis oli sõnastatud järgmiselt:

„Täname Teid kirja eest, milles taotlesite võimalust tutvuda 1987. aasta septembri kokkuleppega „Basel/Nyborg". Palume vabandust Teile vastamisega kaasnenud viivituse eest, mis oli tingitud sellest, et Teie taotlus saabus siia suveperioodil, mil ei toimu nõukogu istungeid.

EKP nõukogu analüüsis tähelepanelikult Teie konkreetset taotlust tutvuda presidentide komitee arhiividega. Arvesse võeti asjaolu, et Basel-Nyborgi kokkulepe ei ole tegelikult üks dokument, mis on koostatud pooltevahelise kokkuleppe vormis, vaid eksisteerib üksnes aruannete ja protokollide näol, mille autorid on mõnel juhul presidentide komitee ja teisel juhul valuutakomitee. Nõukogu leidis samuti, et selle teema kohta avaldati 18. septembril 1987 väga üksikasjalik pressiteade, mis edastati Teile 6. juuli 1999. aasta kirja lisana. Selles pressiteates esitati väga täpselt kõik punktid, milles keskpankade presidendid kokku leppisid. Euroopa rahasüsteemi käsitlevasse 13. märtsi 1979. aasta kokkuleppesse (vt pressiteate viimast lõiku) tehtud muudatused rakendati ellu 10. novembri 1987. aasta aktiga, mille koopia on lisatud käesolevale kirjale.

Nende kaalutluste põhjal otsustas nõukogu mitte võimaldada tutvuda presidentide komitee arhiividega.

Kuna Teil on kokkuleppe „Basel/Nyborg" kohta olemas kogu peamine teave, siis olen ma veendunud, et Teie uurimistöö võib siiski viljakalt jätkuda."

Menetlus ja poolte nõuded

32 Hageja esitas esiteks nõukogu otsuse ja teiseks EKP 6. juuli ja 8. novembri 1999. aasta kirjade tühistamiseks hagiavalduse, mis saabus Esimese Astme Kohtu kantseleisse 20. jaanuaril 2000 (kohtuasi T-3/00).

33 10. jaanuari 2000. aasta kirjas taotles hageja tasuta õigusabi. Esimese Astme Kohtu esimese koja esimees jättis selle taotluse 8. mai 2000. aasta määrusega rahuldamata.

34 Nõukogu esitas Esimese Astme Kohtu kodukorra artikli 114 alusel 11. aprillil 2000 Esimese Astme Kohtu kantseleisse saabunud eraldi dokumendina vastuvõetamatuse vastuväite, mille kohta hageja esitas oma märkused 29. juunil 2000.

35 Esimese koja 14. veebruari 2001. aasta määrusega jäeti see hagi vastuvõetamatuse tõttu rahuldamata osas, milles see oli esitatud nõukogu otsuse peale ja mõisteti kohtukulud välja hagejalt.

36 Hageja esitas 7. mail 2001 Euroopa Kohtu kantseleisse saabunud hagiga Euroopa Kohtu põhikirja artikli 49 alusel 14. veebruari 2001. aasta määruse peale apellatsioonkaebuse (kohtuasi C-193/01 P).

37 Esimese Astme Kohtu neljanda koja esimees otsustas 17. aprilli 2002. aasta määrusega menetluse peatada kuni Euroopa Kohtu otsuse tegemiseni.

38 Euroopa Kohus tühistas 15. mai 2003. aasta otsusega kohtuasjas C-193/01 P: Pitsiorlas *vs.* nõukogu ja EKP (EKL 2003, lk I-4837; edaspidi „kohtuotsus Pitsiorlas") Esimese Astme Kohtu määruse osas, milles see tunnistas nõukogu otsuse peale esitatud tühistamishagi vastuvõetamatuks, jättis nõukogu esitatud vastuvõetamatuse vastuväite rahuldamata ja saatis asja põhiküsimuses otsuse tegemiseks tagasi Esimese Astme Kohtusse ning lükkas kohtukulude üle otsustamise edasi.

39 Kodukorra artikli 119 lõike 2 kohaselt jätkati Esimese Astme Kohtus kirjalikku menetlust staadiumist, kuhu see oli jõudnud.

40 Esimese Astme Kohtu kantseleisse 29. juulil 2004 saabunud hagiavaldusega (kohtuasi T-337/04) esitas hageja nõukogu ja EKP vastu kahju hüvitamise nõude.

41 Seoses Esimese Astme Kohtu kodade koosseisu muutmisega alates 13. septembrist 2004 määrati ettekandja-kohtunik viienda koja esimeheks, mistõttu käesolev kohtuasi suunati sellele kojale.

42 Esimese Astme Kohtu viienda koja esimehe 26. aprilli 2005. aasta määrusega liideti kohtuasjad T-3/00 ja T-337/04 suulise menetluse ja kohtuotsuse huvides vastavalt Esimese Astme Kohtu kodukorra artiklile 50.

43 Ettekandja-kohtuniku ettekande põhjal otsustas Esimese Astme Kohus (viies koda) avada kahes kohtuasjas suulise menetluse ja esitada menetlust korraldavate meetmetena kostjatele mõned küsimused ja taotleda neilt teatud dokumentide esitamist.

44 EKP ja nõukogu vastasid nendele küsimustele ja esitasid taotletud dokumendid kirjadega, mis saabusid kohtu kantseleisse 15. ja 16. märtsil 2007.

45 Hageja esitas 16. ja 21. märtsil 2007 kohtu kantseleisse saabunud kirjadega toimikusse oma majandusliku seisundi kohta uued dokumendid ja märkused kohtuistungi aruande sisu kohta.

46 Hageja 29. märtsi 2007. aasta kohtuistungile ei ilmunud ja ära kuulati üksnes kostjate kohtukõned ja nende vastused Esimese Astme Kohtu esitatud küsimustele.

A – *Nõuded kohtuasjas T-3/00*

47 Hageja palub oma hagiavalduses Esimese Astme Kohtul:

– tunnistada hagi vastuvõetavaks;

– tühistada nõukogu otsus;

– tühistada EKP 6. juuli ja 8. novembri 1999. aasta kirjad;

– viia läbi menetlustoimingud selgitamaks asjaolusid, mille tulemusena võeti vastu nõukogu ja EKP otsused;

– mõista kohtukulud välja nõukogult ja EKP-lt.

48 Repliigis palub hageja lisaks, et Esimese Astme Kohus:

– viiks läbi menetlustoimingud, et teha kindlaks, millal, mis asjaoludel ja mis õigussuhete raames, mis võivad olla lepingulised, sai EKP oma valdusse valuutakomitee 12. septembri 1987. aasta aruande „Euroopa rahasüsteemi tugevdamine – valuutakomitee presidendi aruanne rahandusministrite mitteametlikul kohtumisel", mis asub presidentide komitee arhiivis;

– kohustaks EKP-d esitama toimikusse nõukogu 21. oktoobri 1999. aasta või mõne muu kuupäeva koosoleku protokoll, et oleks võimalik saada teada, kuidas tema taotlust lahendati ja millistel asjaoludel koostati EKP 8. novembri 1999. aasta kiri;

– nõuaks EKP-lt statistilisi andmeid dokumentidega tutvumise kohta ajavahemikus 1. juuni 1998 kuni 31. mai 2000;

– mõistaks mõlema astme kohtukulud välja nõukogult (sh need, mis on seotud kohtuasjaga C-193/01 P).

49 Nõukogu palub Esimese Astme Kohtul:

– jätta hagi põhjendamatuse tõttu rahuldamata;

– mõista hagejalt välja kõik kohtukulud, sh need, mis on seotud kohtuasjaga C-193/01 P.

50 EKP palub Esimese Astme Kohtul:

– jätta hagi vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata või teise võimalusena põhjendamatuse tõttu rahuldamata;

– mõista kohtukulud välja hagejalt.

B – *Nõuded kohtuasjas T-337/04*

51 Hageja palub Esimese Astme Kohtul:

– kohustada kostjaid maksma talle solidaarselt esiteks hüvitist varalise kahju eest, mille summa on arvestatud tema haridusele vastaval EKP ametikohal makstava töötasu alusel ajavahemikul aprillist 2001 kuni kolme kuu möödumiseni

käesolevas asjas Esimese Astme Kohtu otsuse tegemisest, juhul kui otsus tehakse hageja kasuks, millest arvatakse maha hageja sissetulek advokaadina töötamise eest eelnimetatud ajavahemikul; ning teiseks 90 000 eurot mittevaralise kahju eest koos intressidega ajavahemiku eest, mis algas käesoleva hagi esitamisest;

– mõista kohtukulud ja „muud kulud” välja kostjatelt.

52 Nõukogu palub Esimese Astme Kohtul:

– jätta hagi põhjendamatuse tõttu rahuldamata;

– mõista kohtukulud välja hagejalt.

53 EKP palub Esimese Astme Kohtul:

– jätta hagi ja kõik selles sisalduvad väited põhjendamatuse tõttu rahuldamata;

– mõista kõik kohtukulud välja hagejalt.

Tühistamisnõue

A – *Vastuvõetavus*

54 EKP esitab tühistamishagi kohta mitu põhjust, miks see on vastuvõetamatu, kuna see on esitatud 6. juuli ja 8. novembri 1999. aasta kirjade peale.

1. *Vaidlustatavate aktide olemasolu*

55 EKP väidab esiteks, et 6. juulil 1999 hagejale saadetud kirjal puuduvad otsusele iseloomulikud tunnused.

56 Kõigepealt tuleb meelde tuletada, et EKPS põhikirja artikli 35 lõike 1 kohaselt on Euroopa Kohtul õigus kontrollida ja tõlgendada EKP tegevust või tegevusetust EÜ asutamislepingus sätestatud juhtudel ja tingimustel, välja arvatud EKPS põhikirja artikli 36 lõikes 2 sätestatud erijuhul, mis puudutab vaidlusi EKP ja tema töötajate vahel. Kuna käesolev tühistamishagi ei puuduta vaidlust EKP ja tema töötaja vahel, siis tuleb selle vastuvõetavust hinnata lähtuvalt EÜ artiklist 230, millele viitab EKPS põhikirja artikli 35 lõige 1 (Esimese Astme Kohtu 18. aprilli 2002. aasta määrus kohtuasjas T-238/00: IPSO ja USE *vs.* EKP, EKL 2002, lk II-2237, punkt 43).

57 Vastavalt EÜ artikli 230 neljandale lõigule võib iga füüsiline või juriidiline isik algatada sama artikli kolmes esimeses lõigus toodud tingimustel menetluse „temale

adresseeritud otsuse vastu ja sellise otsuse vastu, mis teda otseselt ja isiklikult puudutab, kuigi vormiliselt on see teisele isikule adresseeritud määrus või otsus".

58 Kohtupraktika kohaselt ei piisa ainult sellest, et ühenduse institutsioon on saatnud adressaadile viimase poolt esitatud taotluse vastuseks kirja, et seda kirja saaks pidada selliseks otsuseks EÜ artikli 230 tähenduses, mis annaks võimaluse tühistamishagi esitamiseks (vt Esimese Astme Kohtu 28. oktoobri 1993. aasta otsus kohtuasjas T-83/92: Zunis Holding jt *vs.* komisjon, EKL 1993, lk II-1169, punkt 30 ja viidatud kohtupraktika). Aktid ja otsused, mis võivad olla tühistamishagi esemeks EÜ artikli 230 tähenduses, on vaid sellised meetmed, millest tulenevad hageja huve puudutavad siduvad õiguslikud tagajärjed, mis toovad kaasa selge muudatuse tema õiguslikus seisundis (Euroopa Kohtu 31. märtsi 1998. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-68/94 ja C-30/95: Prantsusmaa jt *vs.* komisjon, EKL 1998, lk I-1375, punkt 62, ja Esimese Astme Kohtu 22. märtsi 2000. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-125/97 ja T-127/97: Coca-Cola *vs.* komisjon, EKL 2000, lk II-1733, punkt 77).

59 Esiteks on käesolevas asjas selge, et olles saanud hageja otsusel 1999/284 põhineva taotluse tutvuda Basel-Nyborgi kokkuleppega, andis EKP asjaomasele isikule 6. juuli 1999. aasta kirjas teada, et presidentide komitee dokumendid ei kuulu mitte otsuse 1999/284 kohaldamisalasse, vaid EKP kodukorra artikli 23 lõike 3 kohaldamisalasse, mis näeb ette, et presidentide komitee dokumentidega võib piiranguteta tutvuda 30 aasta möödudes.

60 Sellest järeldub, et 6. juuli 1999. aasta kirjas EKP üksnes täpsustas, milliseid norme hageja esitatud dokumentide avalikustamise taotlusele kohaldatakse, kusjuures hageja järgis EKP näpunäiteid ja esitas talle uue juurdepääsutaotluse selle organisatsiooni kodukorra artikli 23 lõike 3 alusel.

61 Nagu hageja ka ise tunnistab, on 6. juuli 1999. aasta kiri puhtalt informatiivse iseloomuga ja ei kujuta endast vaidlustatavat akti EÜ artikli 230 tähenduses. Järelikult tuleb hagi selle kirja tühistamist puudutavas osas tunnistada vastuvõetamatuks.

62 Teiseks märgib EKP, et 8. novembri 1999. aasta kirja, mida hageja on samuti oma nõuetes maininud, eesmärgiks oli tema teavitamine nõukogu 21. oktoobri 1999. aasta otsusest mitte võimaldada tal tutvuda presidentide komitee arhiiviga.

63 Esimese Astme Kohus toob esile, et 8. novembri 1999. aasta kiri on ainus dokument, mille hageja on saanud vastusena EKP kodukorra artikli 23 lõike 3 alusel esitatud taotlusele ja et kuigi see kiri mainib tõsiasja, et „nõukogu on otsustanud" mitte võimaldada tal tutvuda presidentide komitee arhiiviga, ei ole seal mingil moel mainitud selle otsuse vastuvõtmise täpset kuupäeva; 21. oktoobri 1999 esitas EKP alles kostja vastuses.

64 Vastusena Esimese Astme Kohtu taotlusele esitas EKP erinevaid väidetud otsuse olemasolu kinnitavaid dokumente, mille hulgas on ka väljavõte nõukogu 29. koosolekust 21. oktoobril 1999.

65 Järelikult tuleb tõdeda, et nõukogu 21. oktoobri 1999. aasta otsus, millega hageja juurdepääsutaotlus jäeti rahuldamata, on hagejale ametlikult esitatud üksnes teavitamisdokumendiga ja seetõttu tuleb hageja nõudeid tõlgendada selliselt, et nendega taotletakse kõnesoleva otsuse tühistamist kujul, milles see tehti talle teatavaks 8. novembril 1999.

66 Lisaks tuleb märkida, et olles küll nõudnud hagi vastuvõetamatuks tunnistamist põhjendusega, et nõukogu 21. oktoobri 1999. aasta otsus on üldakt, mille puhul hagejal ei ole kaebeõigust, möönis EKP kohtuistungil vaidlusaluse meetme individuaalset iseloomu ja loobus sellele asja läbivaatamist takistavale asjaolule tuginemisest, mille kohta tehti märge kohtuistungi protokolli.

67 Kuna kaebeõiguse puudumisest tingitud asja läbivaatamist takistava asjaolu puhul on tegemist avalikul huvil põhineva väitega, mida ühenduse kohus võib ja isegi peab uurima omal algatusel (Euroopa Kohtu 29. aprilli 2004. aasta otsus kohtuasjas C-298/00 P: Itaalia *vs.* komisjon, EKL 2004, lk I-4087, punkt 35), siis tuletab Esimese Astme Kohus meelde, et nõukogu võttis 7. juulil 1998 EKPS põhikirja artikli 12 lõike 3 alusel vastu kodukorra, mille eesmärk on tagada EKP sisemine toimimine hea halduse huvides ning milles sisaldub artikkel 23, mille pealkiri pärast kodukorra muutmist 22. aprillil 1999 on „Konfidentsiaalsus ja juurdepääs EKP dokumentidele ja arhiividele".

68 On ilmne, et see norm, mis on sätestatud üldisena ja mida kohaldatakse objektiivselt määratletud olukordades ning mis toob endaga kaasa õiguslikke tagajärgi üldiselt ja abstraktselt kindlaks määratud isikute rühmale, on üldkohaldatav.

69 Tuleb rõhutada, et hageja ei ole nõudnud EKP kodukorra artikli 23 muutmist või tagasivõtmist ja sellest ei ole keeldutud, vaid et ta taotles lihtsalt selle lõike 3 kohaldamist. Neil asjaoludel ei ole käesolevas asjas kohaldatav kohtupraktika, mille kohaselt ühenduse institutsiooni keeldumine akti tagasivõtmisest või muutmisest on akt, mille õiguspärasust saab EÜ artikli 230 alusel kontrollida, vaid kui nimetatud sätte alusel saab vaidlustada seda akti ennast, mida ühenduse institutsioon keeldus tagasi võtmast või muutmast (vt eespool viidatud kohtuotsus Zunis Holding jt *vs.* komisjon, punkt 31 ja viidatud kohtupraktika).

70 Vastupidiselt EKP esialgsetele väidetele ei ole võimalik asuda seisukohale, et EKP kodukorra artikli 23 lõike 3 ainus eesmärk on lubada nõukogul lühendada konfidentsiaalsusperioodi lähtuvalt dokumendi või dokumentide sisust ja võtta seda tehes vastu *erga omnes* mõju omav akt.

71 Nõukogul on mõistagi võimalus omal algatusel vähendada selle sätte alusel 30-aastast konfidentsiaalsusperioodi mõnede dokumentide või dokumendiliikide puhul ja võimaldada sellega kõigil huvitatud isikutel nendega tutvuda.

72 Samas on tõsi ka see, et EKP kodukorra artikli 23 lõike 3 eesmärk on samuti anda üldsusele õigus esitada taotlus konfidentsiaalsusperioodi lühendamiseks, kuna miski ei keela institutsiooni sisemist korraldust reguleerival õigusaktil tuua õiguslikke tagajärgi kaasa ka kolmandatele isikutele (Euroopa Kohtu 30. aprilli 1996. aasta otsus kohtuasjas C-58/94: Madalmaad *vs.* nõukogu, EKL 1996, lk I-2169, punkt 38). EKP kodukorra artikli 23 lõike 3 teisest lausest tulenevalt, mis on üldkohaldatav, võib seega iga isik taotleda juurdepääsu ükskõik millisele presidentide komitee arhiivis säilitatavale dokumendile ka enne 30-aastase ajavahemiku möödumist.

73 EKP kodukorra artikli 23 lõike 3 üldine sõnastus lubab järeldada, et asjaolu, et selle alusel vastu võetud nõukogu aktil võib mingil konkreetsel juhul olla üldkohaldatav iseloom, ei välista, et see võib endast kujutada üksikmeedet mõnes teises olukorras, kui tegemist on koormava aktiga, mis on vastu võetud üksikisiku EKP-le esitatud taotluse alusel pärast tema olukorra ja väidetavate üksikute huvide arvesse võtmist ning mis on huvitatud isikule vahetult teatavaks tehtud.

74 Tuleb tõdeda, et viimane olukord vastab täpselt käesoleva juhtumi asjaoludele, nagu need nähtuvad Esimese Astme Kohtule esitatud toimikust.

75 On kindel, et hageja pöördus 27. juuli 1999. aasta kirjaga EKP poole kodukorra artikli 23 lõikel 3 põhineva taotlusega lühendada konfidentsiaalsusperioodi, et tal oleks võimalik tutvuda Basel-Nyborgi kokkulepet käsitlevate dokumentidega, väites et see on vajalik tema doktoritöö jaoks.

76 See taotlus jäeti rahuldamata 8. novembri 1999. aasta kirjas nimetatud põhjendusega, et hagejale oli juba edastatud kaks asjakohast dokumenti ja et kuna tal oli seega olemas kogu peamine teave Basel-Nyborgi kokkuleppe kohta, siis võis tema uurimistöö viljakalt jätkuda.

77 Hageja on ka talle 8. novembri 1999. aasta kirjaga teatavaks tehtud nõukogu otsuse ainus adressaat.

78 Neil asjaoludel tuleb asuda seisukohale, et nõukogu poolt 21. oktoobril 1999 vastu võetud akt, mis tehti teatavaks 8. novembri 1999. aasta kirjaga (edaspidi „EKP otsus"), kujutab endast igati üksikotsust, mille peale esitatud tühistamishagi on vastuvõetav.

2. *Väidetav tühistamishagi esitamisega hilinemine*

79 EKP väidab, et esimene dokument, mille hageja esitas Esimese Astme Kohtusse 4. jaanuaril 2000, sisaldas üheaegselt nii õigusabitaotlust kui ka EÜ artikli 230 alusel esitatud hagi ning oli allkirjastatud mõne teise advokaadi asemel hageja enda poolt, mis on vastuolus Esimese Astme Kohtu kodukorra artikli 43 lõikega 1 ja Euroopa Kohtu põhikirja artikli 17 kolmanda lõiguga, nagu neid on tõlgendanud Euroopa Kohus (Euroopa Kohtu 5. septembri 1996. aasta määrus kohtuasjas C-174/96 P: Lopes *vs.* Euroopa Kohus, EKL 1996, lk I-6401). Teine dokument, mis esitati „7. veebruaril 2000", mille on nõuetekohaselt allkirjastanud hagejast erinev advokaat, ei saa EKP hinnangul tagasiulatuvalt parandada algset menetluslikku puudust, kuna kahekuuline tähtaeg, mille jooksul hagi tuli esitada, oli möödunud 13. jaanuaril 2000.

80 Tuleb märkida, et 20. jaanuaril Esimese Astme Kohtu registrisse kantud hagiavaldus kannab hageja volitatud advokaadi allkirja ja on seega koosõlas kohaldatavate Euroopa Kohtu põhikirja artikli 17 kolmanda lõiguga ja Esimese Astme Kohtu kodukorra artikli 43 lõike 1 esimese lõiguga.

81 Neil asjaoludel jääb üle uurida, kas hagi esitati EÜ artiklis 230 ette nähtud kahe kuu jooksul, millele lisandub kümme päeva seoses suurte vahemaadega, mida kohaldatakse Kreekas elavatele pooltele vastavalt sel hetkel kehtinud Euroopa Kohtu otsusele, enne kui 1. veebruaril 2001 jõustus Esimese Astme Kohtu kodukorra muudatus.

82 Hageja sai EKP 8. novembri 1999. aasta kirjast, millega teda teavitati tema taotluse rahuldamata jätmisest nõukogu poolt, teada 13. novembril 1999. Arvestades seoses

suurte vahemaadega lisanduvat kümmet päeva, mille EKP oli oma argumentatsioonist välja jätnud, möödus hagi esitamise tähtaeg seega 23. jaanuaril 2000. Kuna hageja esitas oma hagi 20. jaanuaril 2000 ja mitte 7. veebruaril 2000, nagu EKP ekslikult kostja vastuses märkis, siis ei esine järelikult asja läbivaatamist takistavat asjaolu, mis põhineks hagi esitamisega hilinemisel.

3. *Hagi väidetav pahatahtlikkus*

83 EKP väidab, et hagi on „alusetu" ja pahatahtlik, kuivõrd EKP on hageja taotluse sisuliselt rahuldanud.

84 Esimese Astme Kohus ei saa selle argumentatsiooniga nõustuda.

85 Kõigepealt tuleb meelde tuletada, et EKP hinnangul ei ole Basel-Nyborgi kokkulepe üks ühtne dokument, vaid koosneb mitmetest presidentide komitee ja valuutakomitee aruannete ja koosolekute protokollide kujul esinevatest dokumentidest. EKP on selle kohta täpsustanud, et Basel-Nyborgi kokkulepe koosneb „presidentide komitee aruandest Euroopa rahasüsteemi tugevdamise kohta" ja valuutakomitee aruandest „Euroopa rahasüsteemi tugevdamine – valuutakomitee presidendi aruanne rahandusministrite mitteametlikul kohtumisel Nyborgis 12. septembril 1987".

86 Seejärel tuleb esile tuua, et tundub vähemalt paradoksaalne väita EKP kombel, et hageja on saanud kaks dokumenti, mis ei ole ülalnimetatud dokumendid, kuid sisaldavad teavet, mis „kujutab endast kogu Basel-Nyborgi kokkulepet", keeldudes samas sellega tutvumise võimaldamisest, mida ta põhjendab oma märkustes selle konfidentsiaalse sisuga.

87 EKP lisab, et „presidentide komitee aruanne Euroopa rahasüsteemi tugevdamise kohta ei lisaks mingisugust uut ega asjakohast teavet", minnes nõnda vaikides mööda ülalnimetatud valuutakomitee aruandest.

88 Tegelikult piisab, kui märkida, et nõukogu keeldus 30-aastase konfidentsiaalsusperioodi lühendamisest ja keeldus ka hageja taotluses nimetatud Basel-Nyborgi kokkuleppe moodustavate dokumentidega tutvumise võimaldamisest. Neil asjaoludel ei saa asuda seisukohale, et hageja taotlus on rahuldatud ja et tema hagil ei ole seega eset.

89 Lisaks tuleb meelde tuletada, et isikul on keelduva otsuse tühistamiseks huvi juba üksnes tulenevalt sellest, et talle keelduti mingi dokumendi või selle osaga tutvumise võimaldamisest (Esimese Astme Kohtu 17. juuni 1998. aasta otsus kohtuasjas T-174/95: Svenska Journalistförbundet *vs.* nõukogu, EKL 1998, lk II-2289, punkt 67).

90 Hageja esitatud hagi väidetava pahatahtlikkuse kohta tuleb märkida, et hagi vastuvõetavuse analüüsimisel ei ole sellel asjaolul mingit tähendust ja et see puudutab kohtukulude küsimust.

4. *EKP pädevuse väidetav puudumine valuutakomitee aruandega tutvumise võimaldamisel*

91 EKP väidab, et ta ei ole valuutakomitee aruandega tutvumise taotluse õige adressaat, kuivõrd ta ei ole valuutakomitee dokumentide autor ega nende hoidja.

92 Tuleb märkida, et hagi vastuvõetavuse analüüsimisel ei ole sellel väitel mingit tähendust. EKP kaalutlused taotluse autori esitamise põhimõtte kohaldamise kohta puudutavad põhiküsimuse hindamist.

93 Lõpuks tuleb märkida, et EKP kinnitas kohtuistungil, et valuutakomitee aruanne oli tema valduses ja et EKP kodukorra artikli 23 lõikele 3 tuginenud nõukogu 21. oktoobri 1999. aasta otsus jätta rahuldamata hageja taotlus tutvuda Basel-Nyborgi kokkuleppega puudutas kõiki seda kokkulepet moodustavaid dokumente, mille hulka kuulub ka valuutakomitee aruanne ning mille kohta tehti märge ka kohtuistungi protokolli.

94 Eelnevatest kaalutlustest järeldub, et asja läbivaatamist takistav asjaolu, mis põhineb sellel, et EKP-l puudus väidetavalt pädevus võimaldada valuutakomitee aruandega tutvumist, tuleb jätta tähelepanuta.

B – *Põhiküsimus*

1. *Nõukogu otsuse tühistamise taotlus*

a) Poolte argumendid

95 Hageja esitab oma nõude toetuseks kolm väidet, mis põhinevad esiteks hea halduse ja õiguspärase ootuse põhimõtete rikkumisel, teiseks põhjendamiskohustuse rikkumisel, kolmandaks „kodanike juurdepääsu dokumentidele puudutava ühenduse õiguse aluspõhimõtte rikkumisel" ja otsuse 93/731 artikli 1 rikkumisel.

96 Kõigepealt väidab hageja, et hea halduse ja õiguspärase ootuse põhimõtted ei saa tähendada seda ega nendega ei saa olla kooskõlas, et mõni institutsioon nagu nõukogu võiks varjata tõde, valetada või petta tema poole pöördunud isikuid. Hageja on käesolevas asjas aga nõukogu ja EKP kooskõlastatud pettuse ohver. Nõnda väitis nõukogu kõigepealt, et ta ei tea midagi kõnesolevast kokkuleppest, varjas seejärel valuutakomitee aruande olemasolu ja suunas hageja EKP-sse, kes viivitas tahtlikult vastamisega, et muuta nõukogu otsuse peale kaebamine võimatuks selle jaoks ette nähtud tähtaja möödumise tõttu.

97 Hageja arvates on Euroopa Kohus nende põhimõtete rikkumist kaudselt kuid selgelt möönnud eespool punktis 38 mainitud kohtuotsuses Pitsiorlas, kui ta tuvastas vabandatava eksimuse, mis oli tingitud sellest, et nõukogu varjas valuutakomitee aruannet, mis moodustab osa Basel-Nyborgi kokkuleppest, ja jättis nõukogu esitatud vastuvõetamatuse vastuväite rahuldamata. Hageja märgib, et nõukogu kinnitab hoolimata sellest kohtuotsusest ja ka vastuolus sellega endiselt, et tema 30. juuli 1999. aasta otsuses esitatud teave on õige.

98 Hageja väidab teiseks, et nõukogu poolt toime pandud pettus tähendab vältimatult seda, et tema otsus ei vasta EÜ artikli 253 ega otsuse 93/731 artikli 7 lõike 3 nõuetele ja tuleb seetõttu tühistada (Euroopa Kohtu 14. veebruari 1990. aasta otsus kohtuasjas C-350/88: Delacre jt *vs*. komisjon, EKL 1990, lk I-395, punkt 15; Esimese Astme Kohtu 12. jaanuari 1995. aasta otsus kohtuasjas T-85/94: Branco *vs*. komisjon, EKL 1995, lk II-45, punkt 32, ja eespool punktis 89 viidatud kohtuotsus Svenska Journalistförbundet *vs*. nõukogu, punkt 116).

99 Nõukogu kostja vastuses esitatud väide, nagu oleks ta kohaldanud hageja taotlust rahuldamata jätvas otsuses „taotluse autorile esitamise põhimõtet" kujutab endast selle otsuse tagantjärele tõlgendamist, kuna selles ei mainita ei otsuse 93/731 artikli 2 lõiget 2 ega ka väljendit „dokumendi autor". Hageja märgib, et niisugune väide, mille Euroopa Kohus on kaudselt kuid selgelt eespool punktis 38 mainitud kohtuotsuses Pitsiorlas tagasi lükanud, ei saa olla nõukogu otsuse õiguspärane põhjendus, kuna

nõukogu ei ole andnud talle võimalust seda haldusmenetluses või hagis ümber lükata (Euroopa Kohtu 17. mai 2001. aasta otsus kohtuasjas C-449/98 P: IECC *vs.* komisjon, EKL 2001, lk I-3875, punkt 87; Esimese Astme Kohtu 19. september 2000. aasta otsus kohtuasjas T-252/97: Dürbeck *vs.* komisjon, EKL 2000, lk II-3031, punkt 97, ja 12. juuli 2001. aasta otsus kohtuasjas T-204/99: Mattila *vs.* nõukogu ja komisjon, EKL 2001, lk II-2265, punkt 92).

100 Hageja väidab kolmandaks, et nõukogu pettus, mille ohver ta oli, toob kaasa ka „kodanike juurdepääsu dokumentidele puudutava ühenduse õiguse aluspõhimõtte" ja otsuse 93/731 artikli 1 rikkumise. Järelikult kehtib ka kolmanda väite puhul hea halduse ja õiguskindluse põhimõtete rikkumise kohta esitatud argumentatsioon.

101 Repliigis väidab hageja, et nõukogu kostja vastuses esitatud argumendid selle kohta, et valuutakomitee näol on tegemist kolmanda isikuga, kujutavad endast otsuse 93/731 kohaldamisest keeldumist ja on põhjendamatud, kuna selle otsuse artikli 2 lõike 2 kohaldamise tingimused ei ole käesolevas asjas täidetud. Nende kohaselt ei ole valuutakomiteed võimalik lugeda nõukogu suhtes kolmandaks isikuks.

102 Hageja rõhutab viimaseks, et kuigi nõukogu kohaldas käesolevas asjas enda kinnitusel taotluse autorile esitamise põhimõtet, vältis ta siiski valuutakomitee aruande tegeliku

valdaja nimetamist, mis on vastuolus tema enda poolt välja kuulutatud läbipaistvuse põhimõttega.

103 Nõukogu palub hageja poolt tema otsuse tühistamiseks esitatud väited tagasi lükata.

b) Esimese astme kohtu hinnang

Sissejuhatavad kaalutlused

104 Kõigepealt tuleb täpsustada hageja poolt nõukogu otsuse tühistamiseks esitatud hagi eset.

105 Tuleb meelde tuletada, et nõukogu märkis oma otsuses, et Basel-Nyborgi kokkulepe loodi presidentide komitee aruandega ja et hageja peab pöörduma vahetult keskpankade presidentide või EKP poole. Nõukogu ei ole selles otsuses maininud valuutakomitee aruannet.

106 EKP 8. novembri 1999. aasta kirjast selgub, et Basel-Nyborgi kokkulepe koosneb mitmetest presidentide komitee ja valuutakomitee aruannete ja koosolekute protokollide kujul esinevatest dokumentidest. EKP täpsustas kostja vastuses, et see kokkulepe koosneb esiteks presidentide komitee aruandest „presidentide komitee aruanne Euroopa rahasüsteemi tugevdamise kohta" ja teiseks valuutakomitee aruandest „Euroopa rahasüsteemi tugevdamine – valuutakomitee presidendi aruanne rahandusministrite mitteametlikul kohtumisel Nyborgis 12. septembril 1987".

107 Hagiavalduses, mille hageja esitas pärast seda, kui ta oli teada saanud, mis dokumentidest Basel-Nyborgi kokkuleppe täpselt koosneb, palub ta nõukogu otsuse tühistada, kuna „talle ei antud õigust tutvuda Basel-Nyborgi kokkuleppega", esitamata sealjuures täpsustusi seda kokkulepet moodustavate dokumentide kohta.

108 Sellest sõnastusest järeldub, et hageja on vaidlustanud nõukogu otsuse osas, milles see sisaldab keeldumist edastada talle presidentide komitee ja valuutakomitee koostatud dokumendid, kuna nõukogu vaikimine nende dokumentide kohta võrdub rahuldamata jätmise otsusega.

109 Tuleb meelde tuletada, et selleks, et tagada tõhus õiguskaitse dokumentidega tutvumist taotlenud isikuile, kellele haldusorganid on vastanud, et taotletud dokumendid ei ole nende valduses või et neid ei ole olemas, käsitleb Esimese Astme Kohus neid vastuseid aktidena, mille tagajärg on juurdepääsu võimaldamisest keeldumine, millega kahjustatakse dokumentidega tutvumist taotlenud isikute huve ning mille peale võib seega esitada hagi (Esimese Astme Kohtu 25. juuni 2002. aasta otsus kohtuasjas T-311/00: British American Tobacco (Investments) *vs.* komisjon, EKL 2000, lk II-2781, punktid 31 ja 32).

110 Seejärel tuleb rõhutada, et analüüsides hageja esitatud kolme väidet, nagu need on esitatud eespool punktis 95, selgub, et need tuginevad suures osas samal argumentatsioonil, mille kohaselt on nõukogu, tegutsedes kooskõlastatult EKP-ga, toonud kaasa selle, et nad on süüdi hageja petmises – esimene seetõttu, et ta varjas valuutakomitee aruannet Euroopa rahasüsteemi tugevdamise kohta ja teine seetõttu, et ta viivitas dokumentidele juurdepääsu võimaldamisest keeldumise otsusega, milles sellele aruandele viidatakse, võttes selle vastu alles pärast nõukogu otsuse peale hagi esitamise tähtaja möödumist.

Nõukogu poolt toime pandud pettus

111 Hageja seisukohtadest selgub, et nõukogu poolt toime pandud pettus tähendab vältimatult, et ta on rikkunud esiteks hea halduse ja õiguskindluse põhimõtteid, teiseks põhjendamiskohustust ja kolmandaks otsusega 93/731 antud õigust tutvuda dokumentidega. Hageja arvates on Euroopa Kohus kaudselt kuid selgelt möönnud hea halduse ja õiguskindluse põhimõtete rikkumist eespool punktis 38 mainitud kohtuotsuses Pitsiorlas, kus ta tuvastas vabandatava eksimuse, mis oli tingitud sellest, et nõukogu varjas valuutakomitee aruannet.

112 Selle argumentatsiooniga ei saa nõustuda, kuna see põhineb vääral eeldusel, sest Esimese Astme Kohtule esitatud toimik ei võimalda järeldada, et nõukogu oleks midagi varjanud seoses Basel-Nyborgi kokkuleppe moodustavate dokumentide olemuse või kättesaadavusega.

113 Hageja väited pettuse või kooskõlastatud käitumise kohta on ilmselgelt tingitud eespool punktis 38 mainitud kohtuotsuses Pitsiorlas antud Euroopa Kohtu lahenduse pahatahtlikust ülevõimendamisest.

114 Euroopa Kohus tühistas selle otsusega Esimese Astme Kohtu määruse, millega viimane tunnistas nõukogu otsuse peale esitatud hageja hagi tähtaja möödumise tõttu vastuvõetamatuks, kuna Esimese Astme Kohus oli vääralt tõlgendanud vabandatava eksimuse mõistet, sest ta eelistas kitsast tõlgendust. Euroopa Kohus märkis, et teadlikkus mingi otsuse lõplikkusest ja EÜ artiklist 230 tulenevast hagi esitamise tähtajast ei välista iseenesest seda, et isik võiks tugineda vabandatavale eksimusele, mis võib

õigustada hagi esitamisega hilinemist, kuna väljakujunenud kohtupraktikast tulenevalt võib selline eksimus ilmneda, kui asjaomase institutsiooni käitumine on üksi või määravas ulatuses ajanud segadusse heauskse isiku, kes on piisavalt täitnud teadlikult ettevõtjalt üldjuhul nõutavat hoolsuskohustust (eespool punktis 38 viidatud kohtuotsus Pitsiorlas, punkt 24).

115 Euroopa Kohus märkis, et nõukogu esitatud teavet arvestades ei olnud hagejal mingit põhjust vaidlustada „otsust, mis ei võimaldanud tutvuda dokumendiga, mille olemasolugi sisuliselt eitati" ja et EKP teavitas alles 13. novembril 1999 ehk peaaegu neli nädalat pärast nõukogu otsuse peale hagi esitamise tähtaja möödumist, et Basel-Nyborgi kokkulepe seisneb aruannetes ja protokollides, mille autorid on presidentide komitee ja valuutakomitee (eespool punktis 38 viidatud kohtuotsus Pitsiorlas, punkt 34).

116 Kuna hageja esitas oma hagi nõukogu otsuse peale 20. jaanuaril 2000 ehk mõistliku aja jooksul pärast seda, kui tal oli võimalik tutvuda EKP esitatud informatsiooniga, siis leidis Euroopa Kohus, et selle hagi hilinenud esitamine on vabandatav (eespool punktis 38 viidatud kohtuotsus Pitsiorlas, punkt 38).

117 Eespool punktis 38 viidatud kohtuotsuse Pitsiorlas sõnastusest ei ole võimalik järeldada, et Euroopa Kohus oleks möönnud, et nõukogu on tahtlikult varjanud valuutakomitee aruande olemasolu ja et seetõttu on ta rikkunud hea halduse ja õiguskindluse põhimõtteid.

118 Euroopa Kohus on tõepoolest leidnud, et nõukogu 30. juuli 1999. aasta otsus eksitas hagejat, kuna seal ei mainitud Basel-Nyborgi kokkuleppes sisalduvat dokumenti,

mille olemasolu tehti teatavaks EKP 8. novembri 1999. aasta kirjas ning mis seetõttu ajas hageja segadusse, millega on vabandatav, et ta ei vaidlustanud seda otsust nõutud tähtaja jooksul.

119 Järelikult oli nõukogu otsuse peale hagi esitamisega hilinemine tingitud teabest, mis osutus hiljem osaliselt ebatäpseks, ilma et Euroopa Kohus oleks sedastanud nõukogu väidetavat pahausklikkust, isegi kui hageja väitis oma apellatsioonkaebust põhjendades, et nõukogu ja EKP olid omavahel kokku leppinud. Nõukogu vastuse eksitavaks tunnistamine ei tähenda vältimatult, et ta hagejat tahtlikult pettis.

120 Euroopa Kohus tegi talle esitatud apellatsioonkaebuse lahendamisel sellest kõik vajalikud järeldused, kui ta sedastas, et hagi esitamisega hilinemine oli vabandatav, ega puudutanud mingil moel vaidluse põhiküsimust, mille kohta tal ei olnud võimalik otsust langetada (eespool punktis 38 viidatud kohtuotsus Pitsiorlas, punkt 32). Tõsiasi, et vabandatava eksimuse mõiste pärineb otseselt vajadusest järgida õiguskindluse ja õiguspärase ootuse põhimõtteid, ei tähenda, et Euroopa Kohus oleks kohtuotsuses Pitsiorlas möönnud, et nõukogu rikkus oma otsuse vastuvõtmisega neid põhimõtteid.

121 Lisaks eespool punktis 38 viidatud kohtuotsuse Pitsiorlas sõnastuse tõlgendamisele kinnitavad nõukogupoolse pettuse puudumist ka Esimese Astme Kohtule hinnata antud faktilised asjaolud.

122 EKP menetlusdokumentidest nähtub, et valuutakomitee aruanne on just nimelt tema valduses ja seda säilitatakse presidentide komitee arhiivis. Kuna kõnesolev dokument ei olnud nõukogu valduses, siis on mõeldav ja lubatav, et ta ei pruukinud olla selle olemasolust teadlik.

123 Sellest järeldub, et hageja ei ole esitanud tõendeid nõukogupoolse pettuse kohta, mis seisnes selles, et ta varjas oma otsuses valuutakomitee aruannet või muid dokumente, ja et nõukogu vaikimist selle komitee dokumentide kohta tuleb seega tõlgendada kui teadmatust nende olemasolust ja nõukogu siirast veendumust selle otsuse vastuvõtmisel, et juurdepääsutaotlusele ei vasta ükski muu dokument peale presidentide komitee aruande.

124 Neil asjaoludel tuleb väide, mis põhineb nõukogu väidetavast pettusest tingitud hea halduse ja õiguspärase ootuse põhimõtete, põhjendamiskohustuse ja otsuses 93/731 antud dokumentidega tutvumise õiguse rikkumisel, tagasi lükata.

125 Selle väite rahuldamata jätmine ei ammenda aga kogu problemaatikat, mis on seotud kolme tühistamisväitega, mis põhinevad eespool nimetatud põhimõtete, kohustuse ja otsuse rikkumisel.

Otsusega 93/731 antud dokumentidega tutvumise õiguse rikkumine

126 Tuleb meelde tuletada, et 6. detsembril 1993 kiitsid nõukogu ja komisjon heaks asjaajamiskorra, mis kehtestas nende valduses olevate dokumentidega tutvumise põhimõtted. Asjaajamiskord sätestab muu hulgas järgmise põhimõtte:

„Üldsusel on võimalikult laiaulatuslik juurdepääs komisjoni ja nõukogu valduses olevatele dokumentidele”

127 Peale selle on seal sätestatud:

„Komisjon ja nõukogu võtavad kumbki käesolevate põhimõtete rakendamiseks vajalikud meetmed enne 1. jaanuarit 1994."

128 Selle kohustuse rakendamiseks võttis nõukogu 20. detsembril 1993 vastu otsuse 93/731.

129 Otsuse 93/731 artikkel 1 sätestab:

„1. Üldsusel on õigus tutvuda nõukogu dokumentidega käesolevas otsuses sätestatud tingimustel.

2. Nõukogu dokumendi all mõistetakse igasugust nõukogu valduses olevat kirjalikku teksti olenemata teabekandjast, mis sisaldab olemasolevat teavet, kui artikli 2 lõikest 2 ei tulene teisiti."

130 Otsuse 93/731 artikli 2 lõige 2 sätestab:

„Kui taotletud dokumendi autor on füüsiline või juriidiline isik, liikmesriik, mõni muu ühenduse institutsioon või organ või muu rahvusvaheline või siseriiklik asutus, siis tuleb taotlus esitada mitte nõukogule, vaid vahetult dokumendi autorile."

131 Otsuse 93/731 artikli 1 sõnastusest järeldub, et juurdepääsutaotluse rahuldamine nõukogus eeldab mitte üksnes seda, et taotluses nimetatud dokumendid oleksid olemas (Esimese Astme Kohtu 12. oktoobri 2000. aasta otsus kohtuasjas T-123/99: JT's Corporation *vs.* komisjon, EKL 2000, lk II-3269, punkt 58, ja eespool punktis 109 viidatud kohtuotsus British American Tobacco (Investments) *vs*. komisjon, punkt 35), vaid ka seda, et need oleksid institutsiooni valduses.

132 Esiteks tuleb märkida valuutakomitee dokumentide kohta, mille olemasolu nõukogu 30. juuli 1999. aasta otsuses ei mainita, et nende olemasolu selgus alles EKP 8. novembri 1999. aasta kirjas ning selle üle puudub poolte vahel vaidlus.

133 Pooled on aga eriarvamusel nende valduse osas ning see küsimus tuleb lahendada, et vastata väitele, mis põhineb otsuses 93/731 hagejale antud dokumentidega tutvumise õiguse väidetaval rikkumisel. Järeldus, et nõukogu ei ole toime pannud pettust, ei ammenda selle väitega seotud probleemistikku.

134 Tõsiasi, et nõukogu vaikimist valuutakomitee dokumentide kohta tuleb tõlgendada kui teadmatust nende olemasolust, ei tähenda vältimatult, et need ei olnud tema valduses. Teoreetiliselt on mõeldav, et kuna nõukogu teenistused uurisid asja puudulikult, siis jõudis ta loomuliku, kuid väära järelduseni, et ei ole olemas dokumente, mida samas siiski säilitatakse tema arhiivides. Niisugune olukord võib endast kujutada otsuse 93/731 rikkumist.

135 Nagu on juba täpsustatud, ütles nõukogu, et vaidlusalused valuutakomitee või presidentide komitee dokumendid ei ole isegi mitte tema valduses.

136 Seda ütlust kinnitavad EKP märkused, et juurdepääsutaotluses nimetatud dokumente ja sealhulgas ka valuutakomitee aruannet säilitatakse presidentide komitee arhiivis, mida reguleerib EKP kodukorra artikli 23 lõige 3.

137 Hageja vastab nendele märkustele, et „üks kahest institutsioonist, kas nõukogu või EKP, või mõlemad jätkavad tõe varjamist".

138 Ta juhib tähelepanu sellele, et nõukogu kinnitab taotluse autorile esitamise reegli kohaldamist, kuid „väldib selle avaldamist, kelle valduses valuutakomitee aruanne hetkel on", ja lisab, et kuna nõukogu leiab, et kõiki selle komitee dokumente tuleb käsitleda nõukogu dokumentidena, sest kõnesolev komitee valmistas tegelikult ette selle institutsiooni tööd, siis on nõukogu „tunnistanud, et valuutakomitee aruanne on tema valduses". Lisaks annab hageja mõista, et kaks kostjat võisid 1999. aasta suvel „läbi rääkida ja otsustada ühisel kokkuleppel anda kõnealuse aruande ja muud Euroopa rahasüsteemi puudutavad dokumendid või isegi kõik valuutakomitee dokumendid üle EKP-le, et need oleksid kaitstud EKP kodukorra artikli 23 lõikes 3 kehtestatud 30-aastase tähtajaga" ja leiab, et on vaja teada, mil viisil on valuutakomitee aruanne „usaldatud" EKP-le.

139 Käesoleva juurdepääsutaotluses nimetatud dokumentide valdamise või valduse puudumise tõendamise küsimuse lahendamiseks tuleb analoogia alusel kohaldada kohtupraktikat, mis käsitleb taotletud dokumentide olemasolu vaidlustamist.

140 Kohtupraktikast nähtub selle kohta, et vastavalt ühenduse aktide õiguspärasuse eeldamisele eeldatakse, et dokumenti, millele juurdepääsu taotletakse, ei ole olemas, kui asjaomane institutsioon seda kinnitab. Tegemist on siiski lihtsa eeldusega, mida

hageja võib iga asjakohastel ja omavahel kooskõlas olevatel tõenditel põhineva väitega kummutada (eespool punktis 131 viidatud kohtuotsus JT's Corporation *vs*. komisjon, punkt 58, ja punktis 109 viidatud kohtuotsus British American Tobacco (Investments) *vs*. komisjon, punkt 35).

141 Nõukogu otsus ei sisalda sõnaselget kinnitust, et valuutakomitee dokumente ei olnud tema valduses, kuid selle puudumine on seletatav käesoleva juhtumi asjaoludega ehk sellega, et nõukogu tuvastas vaid ühe juurdepääsutaotlusele vastava dokumendi ja põhjendas oma vastust seega lähtuvalt sellest dokumendist. Samas sisaldab nõukogu otsus vaikimisi kinnitust, et ei ole olemas ühtegi muud dokumenti, mis vastaks juurdepääsutaotlusele, ja seega on tegemist objektiivse ja kaudse, kuid vajaliku tõendiga, et tema valduses ei olnud sellist dokumenti.

142 Seega tuleb sedastada, et hageja ei ole esitanud oma menetlusdokumentides asjakohaseid ja omavahel kooskõlas olevaid tõendeid, mis kinnitaksid, et nõukogu valduses on valuutakomitee dokumente.

143 Selle kohta tuleb rõhutada, et:

– kategoorilisel väitel, et nõukogu varjab tõde, ei ole käesolevas asjas üksinda mingit tõenduslikku väärtust;

– väide, et nõukogu kinnitas, et ta kohaldas taotluse autorile esitamise reeglit, kuid „ta väldib selle avaldamist, kelle valduses valuutakomitee aruanne hetkel on" ei ole asjakohane, kuna nõukogu väidab, et ta kohaldas taotluse autorile esitamise reeglit presidentide komitee aruande suhtes;

– hageja järeldust, et nõukogu on tunnistanud valuutakomitee aruande valdamist, kuna ta teatas, et kõiki selle komitee dokumente tuleb käsitleda nõukogu dokumentidena, sest kõnesolev komitee valmistas tegelikult ette selle institutsiooni tööd, ei ole lahti mõtestatud ja see jääb mõistetamatuks.

144 Mis puudutab hageja küsimust nende asjaolude kohta, mille tulemusena valuutakomitee aruanne sattus EKP valdusesse, siis selle kohta täpsustab EKP, et see aruanne sattus juhuslikult presidentide komitee dokumentide sekka, mis viidi ERI kolimise käigus 1994. aasta oktoobrist Baselist Frankfurti. Kuna rahandusministrid nõudsid oma 1987. aasta septembris Nyborgis toimunud kohtumise ettevalmistamiseks aruannet valuutakomiteelt nii nagu ka presidentide komiteelt, siis on järelikult võimalik, et aruande üks eksemplar saadeti presidentide komitee sekretariaadile teadmiseks ja et seda säilitati koos presidentide komitee ülejäänud dokumentidega.

145 Tuleb täheldada, et hageja ei ole esitanud ühtegi tõsiseltvõetavat tõendit, mis võimaldaks EKP avaldusi kummutada.

146 Neil asjaoludel ei ole võimalik nõukogule ette heita, et ta on mingil moel rikkunud otsust 93/731, mis näeb ette õiguse tutvuda üksnes nende dokumentidega, mis on selle institutsiooni valduses.

147 Eelnevast kaalutlusest järeldub, et pooltevaheline vaidlus valuutakomitee dokumentide nõukoguga seotuse üle arvestades selle komitee koosseisu ja volitusi, ei ole asjakohane.

148 Teiseks, mis puudutab presidentide komitee dokumentide olemasolu ja valdamist EKP poolt, siis selle üle ei ole poolte vahel vaidlust.

149 Järelikult ei ole samal põhjusel, mida on nimetatud eespool punktis 146, nõukogule võimalik ette heita otsuse 93/731 rikkumist seoses presidentide komitee dokumentidega tutvumisega.

Põhjendamiskohustuse rikkumine

150 Tuleb meelde tuletada, et väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb, et EÜ artikliga 253 nõutav põhjendus peab vastama asjaomase akti olemusele ja et sellest peab selgelt ja üheselt selguma akti andnud institutsiooni arutluskäik, mis võimaldab huvitatud isikutel mõista võetud meetme põhjuseid ja pädeval kohtul teostada oma kontrolli. Põhjendamise nõuet tuleb hinnata, arvestades juhtumi asjaolusid, eelkõige akti sisu, põhjenduste olemust ja huvi, mis võib olla akti adressaatidel või teistel otseselt ja isiklikult aktiga seotud isikutel selgituste saamiseks. Ei ole nõutud, et põhjendus täpsustaks kõiki asjakohaseid faktilisi ja õiguslikke asjaolusid, kuna otsuse põhjenduse vastavust artikli 253 nõuetele tuleb hinnata mitte ainult selle sõnastust, vaid ka konteksti ja asjaomase valdkonna õiguslikku regulatsiooni silmas pidades (Euroopa Kohtu 6. märtsi 2003. aasta otsus kohtuasjas C-41/00 P: Interporc *vs.* komisjon, EKL 2003, lk I-2125, punkt 55; Esimese Astme Kohtu 19. juuli 1999. aasta otsus kohtuasjas T-188/97: Rothmans *vs.* komisjon, EKL 1999, lk II-2463, punkt 36; 6. aprilli 2000. aasta otsus kohtuasjas T-188/98: Kuijer *vs*. nõukogu, EKL 2000, lk II-1959, punkt 36 ja eespool punktis 131 viidatud kohtuotsus JT's Corporation *vs*. komisjon, punkt 63).

151 Hageja tugineb lisaks tagajärgedele, mis ta on sidunud väidetava nõukogupoolse pettusega 30. juuli 1999. aasta otsuse põhjendamisel, mille kohta esitatud väide on eespool punktis 124 jäetud rahuldamata, ka sellele, et nõukogu kinnitus „taotluse autorile esitamise reeglile" tuginemise kohta selle otsuse vastuvõtmisel kujutab endast selle otsuse tagantjärele tõlgendamist ja ei saa seega olla selle õiguspärane põhjendus.

152 Siiski tuleb märkida, et nõukogu otsuse sõnastus hagejale 2. augusti 1999. aasta kirjas teatavaks tehtud kujul on ühemõtteline ja selles on hagejale selgelt kirjutatud, et taotletud dokumendi ehk presidentide komitee aruande Euroopa rahasüsteemi tugevdamise kohta, mis „avaldati" Nyborgis 8. septembril 1987, koostasid keskpankade presidendid ja et tal tuleb esitada oma taotlus vahetult keskpankade presidentidele või EKP-le.

153 Vaatamata ekslikule sõna „avaldati" kasutamisele ja sõnaselge väljendi „dokumendi autor" puudumisele tuleb asuda seisukohale, et nõukogu 30. juuli 1999. aasta otsus vastas EÜ artikli 253 ja otsuse 93/731 artikli 7 lõike 3 nõuetele, kuna hagejale anti teada tema juurdepääsutaotluse rahuldamata jätmise põhjendused ja Esimese Astme Kohtul on suurepäraselt võimalik kontrollida selle otsuse õiguspärasust.

154 Esimese Astme Kohus toob peale selle esile, et hoolimata sellest, et 30. juuli 1999. aasta rahuldamata jätmise otsuses ei ole otsesõnu mainitud otsuse 93/731 artikli 2 lõiget 2, nähtub selle sõnastusest, et see põhineb taotluse autorile esitamise põhimõttel, mis on sätestatud selles artiklis.

155 Siiski tuleb märkida, et nõukogu otsus sisaldab hagejale 2. augusti 1999. aasta kirjas teatavaks tehtud kujul kõigepealt märkust, et peasekretariaadis registreeriti

kordustaotlus vastavalt otsuse 93/731 artikli 7 lõikele 1, seejärel seisab dokumendi lõpus, hagejale esitatud soovitus esitada oma taotlus „otsuse artikli 2 lõikest 2 tulenevalt" vahetult keskpankade presidentidele või EKP-le.

156 Järelikult ei saa nõukogu otsuses sisalduv viide olla viide millelegi muule kui otsuse 93/731 artikli 2 lõikele 2, mis kehtestab taotluse autorile esitamise põhimõtte, mille kohaselt võib taotletud dokumenti valdav institutsioon selle avalikustamisest keelduda ja saata taotleja dokumendi autori juurde.

157 Kuna presidentide komitee dokumendid ei olnud nõukogu valduses, siis ei kujuta tema 30. juuli 1999. aasta otsus endast korrektselt väljendudes otsuse 93/731 artikli 2 lõikes 2 kehtestatud taotluse autorile esitamise põhimõtte rakendamist. See tõdemus ei ole aga selline, mis muudaks järeldust, et nõukogu ei ole põhjendamiskohustust rikkunud.

158 Lõpuks tuleb toonitada, et nõukogu otsuse põhjendus on seletatav käesoleva juhtumi asjaoludega ehk sellega, et nõukogu tuvastas vaid ühe juurdepääsutaotlusele vastava dokumendi ja põhjendas oma vastust seega lähtuvalt sellest dokumendist.

159 Nagu on juba täpsustatud, sisaldab nõukogu otsus kaudset kinnitust selle kohta, et ei ole olemas muid juurdepääsutaotlusele vastavaid dokumente, mida hageja tõhusa kohtuliku kaitse huvides on õiguslikus mõttes loetud vaidlustatavaks dokumentidele juurdepääsust keeldumiseks.

160 Neil asjaoludel ei ole nõukogule võimalik ette heita, et ta ei ole põhjendanud täpselt määratlemata dokumentide avalikustamisest keeldumist lihtsalt seetõttu, et ta ei kirjutanud sõnaselgelt, et tema arvates ei ole olemas muid juurdepääsutaotlusele vastavaid dokumente kui presidentide komitee aruanne.

161 Eelnevaist kaalutlusist järeldub, et põhjendamiskohustuse rikkumisele tuginev väide tuleb tagasi lükata.

Hea halduse ja õiguspärase ootuse kaitse põhimõtete rikkumine

162 Kuigi seda, kuidas nõukogu menetles hageja juurdepääsutaotlust, ei ole võimalik pidada hageja suhtes toime pandud pettuseks (vt eespool punkt 123), tuleb siiski kindlaks teha, kas see ei põhjustanud hea halduse ja õiguspärase ootuse kaitse põhimõtete rikkumist.

163 Tuleb meelde tuletada, et ühenduse õiguskorra kohaselt haldusmenetluses antud tagatiste hulgas on ka hea halduse põhimõte, millega on seotud pädeva institutsiooni kohustus hinnata hoolikalt ja erapooletult kõiki konkreetse juhtumi olulisi asjaolusid (vt Esimese Astme Kohtu 20. märtsi 2002. aasta otsus kohtuasjas T-31/99: ABB Asea Brown Boveri *vs.* komisjon, EKL 2002, lk II-1881, punkt 99 ja viidatud kohtupraktika).

164 Nõukogu vastas hagejale 11. mail 1999 oma esimeses kirjas, et ta ei leidnud otsitavat dokumenti, samas kui 2. augusti 1999. aasta kirjaga andis ta hagejale teada, et taotletud kokkulepe puudutab aruannet, mis „avaldati" Nyborgis 8. septembril 1987 presidentide komitee poolt, ja et temal ei ole kunagi palutud selle kohta otsust teha ning et pöörduda tuleb keskpankade presidentide poole või EKP-sse.

165 Tuleb rõhutada, et:

– hageja taotles põhines otsusel 93/731, mille artikkel 1 sätestab, et „[ü]ldsusel on õigus tutvuda nõukogu dokumentidega käesolevas otsuses sätestatud tingimustel" ja „[n]õukogu dokumendi all mõistetakse igasugust nõukogu valduses olevat kirjalikku teksti […], mis sisaldab olemasolevat teavet";

– kui juurdepääsutaotlusele vastavad dokumendid ei ole nõukogu valduses, nagu kõnesoleva juhtumi puhul, siis ei kohusta otsus 93/731 teda otsima ja tuvastama vastavaid dokumente, nende autoreid ja valdajaid, et abistada dokumentidega tutvumist taotlenud isikut;

– käesolevas asjas on nõukogu siiski juurdepääsutaotluses nimetatud dokumenti ehk presidentide komitee aruannet otsinud ja suutnud selle ka tuvastada ning suunanud hageja EKP-sse, kes on selle dokumendi valdaja.

166 Esimese Astme Kohtu kirjalikule küsimusele antud nõukogu vastusest nähtub selle kohta, et ta edastas hageja kordustaotluse EKP-le ja taotles ühtlasi, et talle edastataks

dokument, mis sisaldab keskpankade presidentide kokkulepet Euroopa rahasüsteemi tugevdamiseks vajalike tehniliste reformide kohta, mille liikmesriikide rahandusministrid kiitsid heaks mitteametlikul kohtumisel Nyborgis 12. septembril 1987. Vastusena oma taotlusele sai nõukogu 18. septembri 1987. aasta pressiteate, mis mainib üksnes liikmesriikide keskpankade presidentide komitee aruannet ega maini mingil kujul valuutakomitee aruannet.

167 Nõukogu on samuti tõendanud, et ta viis läbi asutusesisese otsingu veendumaks, et talle ei ole pärast eespool nimetatud liikmesriikide rahandusministrite mitteametlikku kohtumist edastatud ühtegi dokumenti, mis sisaldaks Basel-Nyborgi kokkulepet.

168 Eeltoodud kaalutlusi arvesse võttes tuleb hea halduse põhimõtte rikkumisel põhinev väide jätta rahuldamata.

169 Õiguspärase ootuse kaitse põhimõtte rikkumise kohta tuleb meelde tuletada, et õigus tugineda sellele põhimõttele laieneb kõigile eraõiguslikele isikutele, kes leiavad end olukorrast, millest ilmneb, et ühenduse haldusasutus on neis tekitanud põhjendatud lootusi (Euroopa Kohtu 11. märtsi 1987. aasta otsus kohtuasjas 265/85: Van den Bergh en Jurgens ja Van Dijk Food Products *vs*. komisjon, EKL 1987, lk 1155, punkt 44, ja 26. juuni 1990. aasta otsus kohtuasjas 152/88: Sofrimport *vs*. komisjon, EKL 1990, lk I-2477, punkt 26). Samas ei saa isik selle põhimõtte rikkumisele toetuda juhul, kui ametiasutused ei ole andnud konkreetseid tagatisi (vt Esimese Astme Kohtu 18. jaanuari 2000. aasta otsus kohtuasjas T-290/97: Mehibas Dordtselaan *vs*. komisjon, EKL 2000,lk II-15, punkt 59 ja viidatud kohtupraktika).

170 Käesolevas asjas piisab, kui märkida, et hageja ei ole esitanud ühtegi tõendit, mis kinnitaks, et nõukogu andis talle konkreetseid tagatisi Basel-Nyborgi kokkuleppe moodustavate dokumentide avalikustamise kohta. Tegelikult on hageja piirdunud lihtsalt käesoleva väite abstraktse mainimisega ega ole selgitanud, milles täpselt seisneb kõnesoleva põhimõtte rikkumine.

171 Seega tuleb õiguspärase ootuse kaitse põhimõtte rikkumisel põhinev väide tagasi lükata.

172 Kõigist eelnenud kaalutlusist järeldub, et hageja esitatud hagi tuleb nõukogu otsuse tühistamist nõudvas osas jätta rahuldamata.

2. *EKP otsuse tühistamise nõue*

a) Väited, et otsuse 1999/284 artikkel 1 ja EKP kodukorra artikli 23 lõige 3 on õigusvastased

173 Kuigi hageja seda oma menetlusdokumentides otseselt ei märgi, nähtub neist ja täpsemini nende väidete uurimisest, mis põhinevad läbipaistvuse aluspõhimõtte ja dokumentidega tutvumise õiguse rikkumisel ning võimu kuritarvitamisel, et hageja väitel on otsuse 1999/284 artikkel 1 ja EKP kodukorra artikli 23 lõige 3 õigusvastased ning viimane säte on seda kahel põhjusel.

174 Hageja väidab esiteks, et EKP kodukorra artikli 23 lõige 3 on vastuolus EKPS põhikirja artikli 12 lõikega 2 ja et tal puudub õiguslik alus ning teiseks, et otsuse 1999/284 artikkel 1 ja EKP kodukorra artikli 23 lõige 3, millel EKP otsus põhineb, on vastuolus läbipaistvuse aluspõhimõttega ja õigusega tutvuda dokumentidega, nii nagu need on leidnud tunnustamist kohtupraktikas ja EL artiklites 1 ja 6 ning EÜ artikli 110 lõikes 2 ja EÜ artikli 255 lõikes 1.

Väide, et otsuse 1999/284 artikkel 1 on õigusvastane

175 Otsuse 1999/284 artikli 1 õigusvastasuse kohta tuleb meelde tuletada, et pärast seda, kui hageja oli esimese taotluse tutvuda Basel-Nyborgi kokkuleppega esitanud otsuse 1999/284 alusel, koostas ta EKP saadetud juhiste põhjal uue taotluse, mis tugines sõnaselgelt EKP kodukorra artikli 23 lõikele 3, ja mille eesmärk oli saavutada 30-aastase konfidentsiaalsusperioodi lühendamine. Asjaolu, et hageja 27. juuli 1999. aasta kiri kannab eksliku märget „kordustaotlus", ei ole tähtis.

176 Nõukogu jättis EKP otsuses rahuldamata just selle teise taotluse, kohaldades sealjuures EKP kodukorra artikli 23 lõiget 3, mitte aga otsust 1999/284.

177 Seega isegi kui oletada, et väide, mis põhineb otsuse 1999/284 artikli 1 õigusvastasusel, kuna see rikub läbipaistvuse põhimõtet, võiks olla vastuvõetav, tuleb see siiski ainetuna tagasi lükata. Isegi kui see väide osutuks tõendatuks, ei mõjutaks tuvastatud õigusvastasus EKP otsuse kehtivust.

EKP kodukorra artikli 23 lõike 3 õigusvastasuse väide

– EKP kodukorra artikli 23 lõike 3 õigusvastasuse väite vastuvõetavus

178 EKP väidab, et hageja poolt repliigis esitatud argumentatsioon tema pädevuse kohta reguleerida juurdepääsu presidentide komitee arhiivile ja tema kodukorra artikli 23 lõike 3 õigusliku aluse puudumise kohta kujutab endast uut väidet, mille esitamine menetluse käigus ei ole kodukorra artikli 48 lõikest 2 tulenevalt lubatud.

179 Kodukorra artikli 44 lõike 1 punktist c koosmõjus artikli 48 lõikega 2 tuleneb, et menetluse aluseks olevas hagiavalduses tuleb esitada ülevaade fakti- ja õigusväidetest ning menetluse käigus ei või esitada uusi väiteid, kui need ei tugine faktilistele ja õiguslikele asjaoludele, mis on tulnud ilmsiks menetluse käigus. Samas tuleb tunnistada vastuvõetavaks väide, millega otseselt või kaudselt täiendatakse hagiavalduses varem esitatud väidet ja millel on selle väitega otsene seos (Esimese Astme Kohtu 20. septembri 1990. aasta otsus kohtuasjas T-37/89: Hanning *vs*. parlament, EKL 1990, lk II-463, punkt 38, ja Esimese Astme Kohtu 17. juuli 1998. aasta otsus kohtuasjas T-118/96: Thai Bicycle *vs*. nõukogu, EKL 1998, lk II-2991, punkt 142).

180 On selge, et hageja vaidlustas hagiavalduses EKP kodukorra artikli 23 lõike 3 õiguspärasuse. Hageja väitis, et kuigi otsus 1999/284 viitas EKP ja ERI arhiividele, „unustas" see täielikult presidentide komitee arhiivid, mis on aga palju vanemad ning mida reguleeriti EKP kodukorra artikli 23 lõikes 3. Hageja arvates keelab see

säte juurdepääsu väga mahukatele dokumendikategooriatele, mis aga muudab tema õiguse tutvuda dokumentidega mõttetuks ja rikub seega läbipaistvuse aluspõhimõtet, nagu see on leidnud tunnustamist EL artiklites 1 ja 6 ning EÜ artikli 110 lõikes 2 ja EÜ artikli 255 lõikes 1 ja kohtupraktikas.

181 EKP kinnitab vastusena sellele väitele, mis põhineb tema kodukorra artikli 23 lõike 3 õigusvastasusel, et presidentide komitee arhiivis säilitatavate dokumentide olemus õigustab nende väljaarvamist otsuse 1999/284 kohaldamisalast ja täiesti õiguspärasel teel õigusliku erikorra vastuvõtmist, mis on sätestatud eespool viidatud artiklis 23. Selle väite põhjenduseks väidab kostja, et presidentide komitee arhiiv sisaldab dokumente, mille on koostanud esiteks presidentide komitee, asepresidentide komitee, alakomiteed ja ekspertgrupid ning teiseks valuutakomitee, kes on kõik EKP suhtes kolmandad isikud.

182 Just neil asjaoludel väitis hageja repliigis, et EKP ületas oma kodukorras presidentide komitee arhiivile juurdepääsu reguleerides oma pädevust, mis on vastuolus EKPS põhikirja artikli 12 lõikega 3, mis ei anna talle õigust reguleerida „kolmandate isikute asju".

183 Seega kujutab väide, mis põhineb EKP kodukorra artikli 23 lõike 3 õigusvastasusel, kuna see rikub EKPS põhikirja artikli 12 lõiget 3, endast täiendust väitele, mis põhineb sama sätte õigusvastasusel, kuna see rikub läbipaistvuse põhimõtet ja õigust tutvuda dokumentidega, ning seda on hagiavalduses kaudselt mainitud ja sellel on viimase väitega otsene seos. Järelikult tuleb see tunnistada vastuvõetavaks.

– Väide, et EKP kodukorra artikli 23 lõige 3 on õigusvastane, kuna see rikub EKPS põhikirja artikli 12 lõiget 3

184 Kõigepealt tuleb meelde tuletada EKP kodukorra artikli 23 lõike 3 vastuvõtmise tausta.

185 Maastrichtis 7. veebruaril 1992 allkirjastatud Euroopa Liidu lepingu lõppaktile lisatud deklaratsioonis nr 17 on märgitud:

„Konverents leiab, et otsuste tegemise selgus ja arusaadavus tugevdab institutsioonide demokraatlikku iseloomu ning üldsuse usaldust administratsiooni vastu. Vastavalt sellele soovitab konverents, et komisjon esitaks nõukogule hiljemalt 1993. aastal aruande meetmete kohta, mille eesmärk on parandada üldsuse juurdepääsu institutsioonide käsutuses olevale teabele."

186 Euroopa Ülemkogu lõpetamisel Birminghamis 16. oktoobril 1992 tegid riigi- või valitsusjuhid deklaratsiooni „Euroopa kodanikele lähemal asuv ühendus", milles nad rõhutasid vajadust muuta ühendus avatumaks. Seda kohustust toonitati taas Euroopa Ülemkogul Edinburghis 12. detsembril 1992. aastal.

187 5. mail 1993 edastas komisjon nõukogule, parlamendile ja majandus- ja sotsiaalkomiteele teatise 93/C 156/05 üldsuse võimaluse kohta tutvuda institutsioonide dokumentidega. See sisaldas erinevaid liikmesriike ja teatud kolmandaid riike võrdlevat uurimust üldsuse võimalusest tutvuda dokumentidega ja märkis, et ühenduse tasandil tuleb juurdepääsu dokumentidele edasi arendada.

188 2. juunil 1993 võttis komisjon vastu teatise 93/C 166/04 läbipaistvuse kohta ühenduses, milles on esitatud dokumentidega tutvumist reguleerivad aluspõhimõtted.

189 Kopenhaageni ülemkogul 22. juunil 1993 paluti nõukogul ja komisjonil „jätkata oma tööd põhimõtte alusel, et kodanikel peab olema teabele võimalikult laiaulatuslik juurdepääs".

190 Nõukogu ja komisjon võtsid 6. detsembril 1993 vastu asjaajamiskorra, millega kehtestati põhimõtted, mis reguleerivad üldsuse võimalust tutvuda nende dokumentidega, leppides samas kokku, et kumbki institutsioon rakendab need põhimõtted vastavate erinormidega enne 1. jaanuarit 1994.

191 Selle kohustuse täitmiseks võttis nõukogu 20. detsembril 1993 vastu otsuse 93/731 ja komisjon 8. veebruaril 1994 otsuse 94/90/ESTÜ, EÜ, Euratom üldsuse juurdepääsu kohta komisjoni dokumentidele (EÜT L 46, lk 58).

192 Majandus- ja rahaliidu teine etapp algas 1. jaanuaril 1994 ning selle algust tähistas ERI asutamine ja presidentide komitee laialisaatmine. ERI võttis 3. juunil 1997 vastu otsuse 9/97 üldsuse juurdepääsu kohta selle haldusdokumentidele (EÜT 1998 L 90, lk 43), ehk igasugusele kirjalikule tekstile olenemata teabekandjast, mis sisaldab olemasolevat teavet ja mis käsitleb ERI ülesehitust ja tegevust.

193 ERI ülesanded lõppesid EKP asutamisega 1. juunil 1998 ja see organisatsioon likvideeriti, nagu oli sätestatud EÜ artiklis 123.

194 EKP võttis 7. juulil 1998 EKPS põhikirja artikli 12 lõike 3 alusel vastu oma kodukorra, millele järgnes mõne aja pärast 3. novembril 1998 otsuse 1999/284 vastuvõtmine.

195 Lähtudes EKP kinnitusest, mille hageja on muuseas vaidlustanud, et EKP on presidentide komitee arhiivides säilitatavate dokumentide suhtes kolmas isik, mis õigustab nende dokumentidega tutvumisele tema kodukorra artikli 23 lõikes 3 määratletud teistsuguse õigusliku režiimi kohaldamist, väidab hageja, et EKP on presidentide komitee arhiividega tutvumist reguleerides ületanud oma pädevust ja rikkunud sellega EKPS põhikirja artikli 12 lõiget 3, mis ei anna talle õigust reguleerida „kolmandate isikute asju".

196 EKPS põhikirja artikli 12 lõike 3 kohaselt võtab „EKP nõukogu […] vastu kodukorra, mis määrab EKP sisestruktuuri ning tema otsuseid tegevad organid".

197 Euroopa Kohus märkis eespool punktis 72 viidatud kohtuotsuses Madalmaad *vs.* nõukogu (punkt 37), et tuleb möönda, et kuivõrd ühenduse seadusandja ei ole vastu võtnud üldist õigusakti üldsuse õiguse kohta tutvuda ühenduse institutsioonide dokumentidega, siis peavad need institutsioonid ise võtma meetmed, mille eesmärk on vastavate taotluste läbivaatamine, tehes seda oma enesekorraldusõiguse alusel, mis annab neile õiguse kehtestada sobivaid meetmeid, et tagada hea halduse huvides asutusesisese töö sujumine.

198 Kuna nii kodukorra vastuvõtmise hetkel kui ka selle muutmise ajal 22. aprillil 1999 ei olnud olemas ühtegi üldist õigusakti üldsuse õiguse kohta tutvuda ühenduse institutsioonide dokumentidega, siis oli EKP-l õigus kehtestada oma kodukorras meetmeid nende taotluste käsitlemiseks, milles sooviti tutvuda tema valduses olevate dokumentidega, sõltumata sellest, kas need olid tema koostatud või olid need talle edastatud ning sõltumata nende päritolust või autorist.

199 Järelikult ei saa asjaolu, et EKP kehtestas oma kodukorras erinormid nende dokumentidega tutvumiseks, mida säilitatakse presidentide komitee arhiivides, kuna ta on väidetavalt nende dokumentide autorite suhtes kolmas isik, tuua kaasa EKPS põhikirja artikli 12 lõike 3 rikkumist. Teiste sõnadega, isegi kui EKP-d oleks võimalik pidada presidentide komitee arhiivides säilitatavate dokumentide autorite suhtes kolmandaks isikuks, oleks ta siiski tegutsenud kooskõlas EKPS põhikirja artikli 12 lõikega 3, kui ta kehtestas oma kodukorras nende dokumentidega tutvumisele erikorra.

200 Ühtlasi tuleb tähele panna, et nõukogu ja komisjon reguleerisid otsustes 93/731 ja 94/40 nende valduses olevate dokumentidega tutvumist, sealhulgas ka nende dokumentidega tutvumist, mille olid koostanud muud organisatsioonid, nähes nende puhul siiski ette, et taotlused nendega tutvumiseks tuleb esitada vahetult nende autorile, mis vastab nn „taotluse autorile esitamise" reeglile.

201 Neil asjaoludel tuleb tagasi lükata väide, mis põhineb sellel, et EKP kodukorra artikli 23 lõige 3 võeti vastu EKPS põhikirja artikli 12 lõiget 3 rikkudes.

202 Peale selle tuleb toonitada, et EKP tuletab oma väidetavast kolmanda isiku staatusest seoses presidentide komitee arhiivides säilitatavate dokumentidega järelduse, millega ei saa nõustuda.

203 EKP järeldab selle kolmanda isiku staatuse põhjal, et ta haldab presidentide komitee dokumente kui liikmesriikide keskpankade sekretariaat ja et need keskpangad on kõnesolevate dokumentide autorid, mistõttu hageja oleks pidanud oma juurdepääsutaotluse esitama neile. Need seisukohad ei ole kooskõlas EKP kodukorra artikli 23 lõike 3 sisu ja nõukogu otsusega, millega vastati hageja taotlusele.

204 EKP määratles oma kodukorra artikli 23 lõikes 3 presidentide komitee arhiivides säilitatavate dokumentidega tutvumiseks erikorra, mille rakendamine on usaldatud nõukogule, nägemata sealjuures ette taotluse autorile esitamise reegli kohaldamist. Seetõttu tegigi nõukogu otsuse hageja taotluse kohta lühendada konfidentsiaalsusperioodi ega saatnud teda liikmesriikide keskpankade juurde.

205 Samas ei mõjuta EKP selline arutluskäik, mis on vastuolus kohaldatava õigusaktiga ja antud asjas tehtud otsusega, käesoleva vaidluse lahendamist ega eespool punktis 201 esitatud järeldust.

– Väide, et EKP kodukorra artikli 23 lõige 3 on õigusvastane, kuna see rikub õigust tutvuda dokumentidega ja läbipaistvuse aluspõhimõtet

206 Hageja väidab esmalt, et EKP kodukorra artikli 23 lõige 3 võtab igasuguse kasuliku mõju EL artikleilt 1 ja 6 ning EÜ artikli 110 lõikelt 2 ja EÜ artikli 255 lõikelt 1, mis on tema EKP dokumentidega tutvumise õiguse aluseks.

207 Nende eespool viidatud sätete lugemisest selgub siiski, et hageja niisugune väide on täiesti põhjendamatu.

208 Tuleb meelde tuletada, et 1. mail 1999 jõustunud Amsterdami lepinguga sisestasid liikmesriigid EÜ asutamislepingusse dokumentidega tutvumise kohta uue artikli ehk EÜ artikli 255. See artikkel on sõnastatud järgmiselt:

„1. Igal liidu kodanikul ja igal füüsilisel või juriidilisel isikul, kes elab või kelle registrijärgne asukoht on mõnes liikmesriigis, on õigus pääseda ligi Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni dokumentidele põhimõtete ning tingimuste alusel, mis määratletakse kooskõlas lõigetega 2 ja 3.

2. Nõukogu määrab vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele kahe aasta jooksul pärast Amsterdami lepingu jõustumist kindlaks dokumentidele ligipääsu reguleerivad üldpõhimõtted ja piirangud, lähtudes avalikest ja erahuvidest.

3. Iga eespool nimetatud institutsioon täpsustab oma kodukorras konkreetsed sätted ligipääsu kohta tema dokumentidele."

209 Juba EÜ artikli 255 sõnastusest nähtub, et see viitab üksnes õigusele tutvuda Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni dokumentidega. EÜ artikli 110 lõike 2 neljanda lõigu kohaselt kohaldatakse „EKP vastuvõetud määruste ja otsuste suhtes [üksnes] artikleid 253, 254 ja 256".

210 Sellest tuleneb, et hageja on EKP dokumentidega tutvumise õigust puudutavais argumentides tuginenud EÜ artikli 110 lõike 2 neljanda lõigu vigasele versioonile, mille kohaselt kohaldatakse „EKP vastuvõetud määruste ja otsuste suhtes […] artikleid 253–256”.

211 See viga, mis võis esineda mõnes EÜ asutamislepingu mitteametlikus konsolideeritud versioonis, tuleneb kõige tõenäolisemalt Amsterdami lepingu artikli 12 lõike 2 ebaõigest kohaldamisest, mille kohaselt muudetakse EÜ artiklite ristviited vastavalt selle artikli lõikes 1 ette nähtud uuele numeratsioonile.

212 Amsterdami lepingust nähtub selgelt, et sellega ei ole muudetud EÜ artiklit 108A (nüüd EÜ artikkel 110), mis oli sõnastatud nõnda: „EKP vastuvõetud määruste ja otsuste suhtes kohaldatakse artikleid 190, 191 ja 192”. Amsterdami lepinguga ei lisatud seega sellesse nimekirja uut EÜ asutamislepingu artiklit 191A (muudetuna EÜ artikkel 255), mis puudutab õigust tutvuda dokumentidega. Neil asjaoludel tähendab ristviide EÜ artiklis 110 Amsterdami lepingu artikli 12 lõikest 2 tulenevalt viidet artiklitele „253, 254 ja 256”.

213 Eespool nimetatud viga kõrvaldati alla kirjutanud riikide kokkuleppel ja pärast Amsterdami lepingu parandamise protokolli allkirjastamist Roomas 16. märtsil 1999 ei ole enam kahtlust, et EÜ artikli 255 lõiget 1 ei kohaldata EKP-le.

214 Neil asjaoludel on hageja arutlused EÜ artikli 255 vahetu õigusmõju kohta täiesti asjakohatud, kuid siiski tuleb meelde tuletada, et Esimese Astme Kohus on täiesti selgelt sedastanud, et see säte ei ole vahetult kohaldatav, kuna see ei ole tingimusteta ja selle rakendamine sõltub hilisemate meetmete võtmisest (Esimese Astme Kohtu 11. detsembri 2001. aasta otsus kohtuasjas T-191/99: Petrie jt *vs.* komisjon, EKL 2001, lk I-3677).

215 Lisaks ei mõjuta EÜ artikli 255 EKP suhtes kohaldamatust ka selle tõlgendamine „lähtuvalt EL artiklitest 1 ja 6”, nagu hageja seda soovitab.

216 Tuleb lisada, et EL artikli 1 teisel lõigul, mille kohaselt „[k]äesolev leping tähistab uut etappi Euroopa rahvaste üha tihedama liidu loomises, kus otsused tehakse nii avalikult kui võimalik ja nii kodanikulähedaselt kui võimalik”, ei ole vahetut õigusmõju, kuna seda sätet ei loeta „selgeks” Euroopa Kohtu 5. veebruari 1963. aasta otsuse 26/62: Van Gend en Loos (EKL 1962, lk 1) tähenduses (eespool punktis 214 viidatud kohtuotsus Petrie jt *vs*. komisjon, punkt 35).

217 EL artikli 6 koha tuleb märkida, et Maastrichti lepinguga lisati asutamislepingutesse põhimõte, mille kohaselt Liit austab põhiõigusi. EL artikkel 6 tagab neid õigusi „kui ühenduse õiguse üldpõhimõtteid”.

218 Hageja väidab teiseks just täpselt seda, et EKP kodukorra artikli 23 lõige 3 on otseses vastuolus Euroopa Kohtu ja Esimese Astme Kohtu praktikaga, milles on tunnustatud läbipaistvuse aluspõhimõtet (eespool punktis 150 viidatud kohtuotsus Rothmans *vs*. komisjon, punkt 55), põhimõtet teabe saamise õigusele ja õigust tutvuda dokumentidega kui demokraatia põhimõtte lahutamatuid osi (Esimese Astme Kohtu 19. juuli 1999. aasta otsus kohtuasjas T-14/98: Hautala *vs*. nõukogu, EKL 1999, lk I-2489, punktid 82 ja 87).

219 EKP seab selle kahtluse alla, et ühenduse õiguses eksisteerib õiguslik aluspõhimõte, mis näeb ette üldise õiguse tutvuda tema ja muude institutsioonide dokumentidega. Kuigi sellisel põhimõttel põhinevaid argumente on ühenduse kohtutele esitatud mitmel korral, ei ole ükski neid pidanud vajalikuks neid hinnata.

220 Eelneva kohta tuleb märkida, et 6. detsembri 2001. aasta otsuses C-353/99 P: nõukogu *vs*. Hautala (EKL 2001, lk I-9565) märkis Euroopa Kohus, et eespool punktis 72 viidatud kohtuotsuses Madalmaad *vs*. nõukogu rõhutas ta ametiasutuste dokumentidega tutvumise õiguse olulisust ja tuletas meelde, et deklaratsioon nr 17 seob selle õiguse „institutsioonide demokraatliku iseloomuga". Euroopa Kohus leidis seejärel, et Esimese Astme Kohus leidis õigustatult, et otsuse 93/731 artikli 4 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et nõukogu oli kohustatud hindama, kas tuleks võimaldada osalist juurdepääsu andmetele, mis ei ole eranditega hõlmatud, ja tühistas vaidlusaluse otsuse ja seda „ilma et oleks vaja hinnata, kas Esimese Astme Kohus, nagu seda väidavad nõukogu ja Hispaania valitsus, tugines õigustamatult teabe saamise õiguse põhimõtte olemasolule" (eespool viidatud kohtuotsus nõukogu *vs*. Hautala, punkt 31).

221 Isegi kui oletada, et õigust tutvuda ametiasutuste dokumentidega, sealhulgas EKP dokumentidega, võiks pidada põhiõiguseks, mida ühenduse õiguskorras kaitstakse õiguse üldpõhimõttena, ei saa siiski nõustuda väitega, et EKP kodukorra artikli 23 lõige 3 on seetõttu õigusvastane, et ta rikub niisugust põhimõtet.

222 Tuleb meelde tuletada, et põhiõigusi ei tuleks võtta kui „absoluutseid õigusi" ja et „nendele õigustele võib kohaldada teatud piiranguid, mis on õigustatud ühenduse poolt üldistes huvides taotletava eesmärgiga, kui sellega ei kahjustata nende õiguste olemust" (Euroopa Kohtu 14. mai 1974. aasta otsus kohtuasjas 4/73: Nold *vs*. komisjon, EKL 1974, lk 491, punkt 14).

223 Õigust tutvuda dokumentidega võib täiesti õiguspäraselt piirata üldise või erahuvi kaitsega seotud põhjustel.

224 Asjaajamiskord mainib, et juurdepääsu dokumendile ei võimaldata, kui selle avalikustamine kahjustaks üldist huvi „rahakursside stabiilsuse" vastu.

225 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2001. aasta määrus (EÜ) nr 1049/2001 üldsuse juurdepääsu kohta Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni dokumentidele (EÜT L 145, lk 43; ELT eriväljaanne 01/03, lk 331), mida kohaldatakse 3. novembrist 2001 ning mille eesmärk on rakendada võimalikult täieulatuslikult ellu üldsuse õigus tutvuda dokumentidega, kuid ka sätestada selle piirangud vastavalt EÜ asutamislepingu artikli 255 lõikele 2, määratleb teatud hulga üldisi ja erahuve, mis on tagatud dokumentidega tutvumise õigusest erandite tegemise korraga.

226 Määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõige 1 sätestab, et institutsioonid keelavad juurdepääsu dokumentidele, mille avaldamine kahjustaks avalikke huve seoses „ühenduse või liikmesriigi finants-, raha- või majanduspoliitikaga".

227 Lisaks on määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 1 punktis a sätestatud erandid imperatiivsed. Sellest järeldub, et nimetatud asjaolusid kinnitavate tõendite esitamisel on institutsioonid kohustatud keelama juurdepääsu nende erandite alla kuuluvatele dokumentidele (vt analoogia alusel Esimese Astme Kohtu 5. märtsi 1997. aasta otsus kohtuasjas T-105/95: WWF UK *vs.* komisjon, EKL 1997, lk II-313, punkt 58, ja 13. septembri 2000. aasta otsus kohtuasjas T-20/99: Denkavit Nederland *vs.* komisjon, EKL 2000, lk II-3011, punkt 39) ja vastupidiselt määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 1 punktile b ei ole siinkohal ette nähtud mingisugust kaalumist „ülekaalukate üldiste huvidega".

228 Peale selle tuleb rõhutada, et EKPS põhikirja artikli 10 lõige 4 sätestab sõnaselgelt, et nõukogu istungid on kinnised, ja et EÜ artiklite 110 ja 255 tõlgendamine annab

tunnistust sellest, et EKP on välja arvatud viimase sätte kohaldamisalast ja seega ka sellest, et EKP-d koheldakse dokumentidega tutvumise küsimuses teisiti kui Euroopa Parlamenti, nõukogu ja komisjoni.

229 Need erisätted on seotud ülesannetega, mis on EKP-le pandud EÜ asutamislepinguga, mille autorid on selgelt väljendanud, et tal peab olema võimalik neid täita sõltumatult (vt selle kohta Euroopa Kohtu 10. juuli 2003. aasta otsus kohtuasjas C-11/00: komisjon *vs.* EKP, EKL 2003, lk I-7147, punkt 130).

230 Tuleb meelde tuletada, et EKPS koosneb EKP-st ja riikide keskpankadest ja et seda juhivad EKP otsuseid tegevad organid, milleks on nõukogu ja juhatus. EÜ artikli 105 kohaselt on EKPS esmane eesmärk säilitada hindade stabiilsus ning põhiülesanded määratleda ühenduse rahapoliitika ja rakendada seda, sooritada välisvaluutatehinguid, hoida ja hallata liikmesriikide ametlikke välisvaluutareserve ja edendada maksesüsteemide tõrgeteta toimimist. EKPS-ile antud ülesannete täitmiseks annab EKP määrusi ja võtab vastu otsuseid (EÜ artikkel 110).

231 Järelikult on ühenduse rahanduspoliitikaga seotud üldine huvi õiguspärane alus selleks, et piirata õigust tutvuda ühenduste ametiasutuste dokumentidega, mida peetakse põhiõiguseks.

232 Käesolevas asjas on hageja vaidlustanud EKP kodukorra artikli 23 lõike 3 õiguspärasuse, kuna see sätestab presidentide komitee arhiivides säilitatavate dokumentide

kohta 30-aastase konfidentsiaalsusperioodi. EKP on oma menetlusdokumentides täpsustanud, et need arhiivid sisaldavad dokumente, mille on koostanud esiteks presidentide komitee, asepresidentide komitee, alakomiteed ja ekspertgrupid ning teiseks valuutakomitee.

233 On selge, et nii presidentide komitee kui ka valuutakomitee tegevus oli seotud just nimelt ühenduse rahanduspoliitikaga.

234 Valuutakomitee asutamine nähti ette endise EMÜ asutamislepingu artikli 105 lõikes 2, mille kohaselt „[l]uuakse nõuandev valuutakomitee liikmesriikide rahanduspoliitika kooskõlastamise soodustamiseks ühisturu toimimiseks vajalikul määral".

235 Selle komitee, mis koosnes liikmesriikide ja komisjoni nimetatud liikmetest, ülesanne oli jälgida liikmesriikide ja ühenduse rahalist ja finantsolukorda, samuti kapitali liikumist ja maksevabadust ning esitada nende kohta nõukogule ja komisjonile regulaarseid aruandeid ja koostada arvamusi.

236 Nõukogu võttis 8. mail 1964 vastu otsuse 64/300 Euroopa Majandusühenduse liikmesriikide keskpankade vahelise koostöö kohta ja asutas presidentide komitee, mis koosnes liikmesriikide keskpankade presidentidest, kusjuures komisjon oli kutsutud osalema selle komitee koosolekutel oma liikmete kaudu.

237 Presidentide komitee ülesanne oli korraldada „konsultatsioone keskpankade poliitika üldpõhimõtete ja tegevussuundade üle eelkõige laenu-, raha- ja valuutaturu valdkonnas" ning „vahetada teavet keskpankade pädevuses olevate peamiste meetmete kohta ja uurida neid meetmeid". Presidentide komitee ülesandeid laiendati otsusega 90/142, milles sätestati, et komitee võib valitsustele ja nõukogule esitada arvamusi „meetmete kohta, mis võiksid mõjutada ühenduse sisemist ja välist valuutaolukorda ning eriti Euroopa rahasüsteemi toimimist".

238 Presidentide komitee kodukorra artikli 12 lõige 2 sätestas, et „kõik [selle komitee] koostatud dokumendid on konfidentsiaalsed, kui ei ole otsustatud vastupidi".

239 Valuutakomitee ja presidentide komitee lõpetasid oma tegevuse vastavalt 1. jaanuaril 1999 ja 1. jaanuaril 1994 ja need asendati majandus- ja rahanduskomitee ja ERI-ga. Kahe esimese organisatsiooni koostatud dokumendid, mille EKP võttis oma valdusse pärast ERI likvideerimist, arhiveeriti vastavalt nende päritolule ja olemusele eriarhiividesse.

240 Nõukogu 1. veebruari 1983. aasta määruse (EMÜ, Euratom) nr 354/83, mis käsitleb Euroopa Majandusühenduse ja Euroopa Aatomienergiaühenduse ajalooarhiivide avalikkusele kättesaadavaks tegemist (EÜT L 43, lk 1; ELT eriväljaanne 16/01, lk 3), mida on muudetud nõukogu 22. septembri 2003. aasta määrusega (EÜ, Euratom) nr 1700/2003 (ELT L 243, lk 1; ELT eriväljaanne 16/01, lk 216), põhjenduse 2 kohaselt: „nii liikmesriikide kui ka rahvusvaheliste organisatsioonide üldine tava on teha arhiivid teatava aja pärast avalikkusele kättesaadavaks."

241 Hageja leiab käesolevas asjas, et 30-aastane konfidentsiaalsusperiood on liiga pikk, et see on ebatäpne, kuna selle alguskuupäeva ei ole EKP kodukorra artikli 23 lõikes 3 täpselt sätestatud ja leiab lõpuks, et see „muudab tema õiguse tutvuda dokumentidega mõttetuks”

242 Siiski tuleb rõhutada esiteks, et nimetatud 30-aastane periood vastab täpselt sellele, mis on ette nähtud määruse nr 354/83 artiklis 1, ja selle möödumine võimaldab igal sooviavaldajal tutvuda ühenduse institutsioonide ajalooarhiividega.

243 Ka Euroopa Investeerimispank on oma ajalooarhiivide eeskirjades (mille panga halduskomitee kinnitas 7. oktoobril 2005) (ELT 2005, C 289, lk 12) kehtestanud 30-aastase perioodi enne oma ajalooarhiivide üldsusele avamist.

244 Lisaks sätestab ka määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõige 7, et sama artikli lõigetes 1–3 sätestatud erandeid võib kohaldada maksimaalselt 30 aasta jooksul. Samas dokumentide puhul, mille suhtes kehtivad erandid ja mis käsitlevad eraelu puutumatust (artikli 4 lõike 1 punkt b) või ärihuve (artikli 4 lõike 2 esimene taane), ning tundliku sisuga dokumentide (artikkel 9) puhul võib vajaduse korral jätkata erandi kohaldamist ka pärast selle tähtaja lõppu.

245 Kuigi on kahtlemata tõsi, et EKP kodukorra artikli 23 lõige 3 ei sisalda märget 30-aastase perioodi alguspunkti kohta, ei saa lihtsalt selle puudumine kaasa tuua hageja poolt vaidlustatud sätte õigusvastasust.

246 Arvestades kõnesolevate arhiivide eripära ja eelkõige seda, et need hõlmavad 1964. aastal asutatud organi tegevust, mis lõppes alles 1. jaanuaril 1994, samuti eespool mainitud väljakujunenud praktikat, tuleb asuda seisukohale, et 1998. aastal vastu võetud EKP kodukorras sätestatud 30-aastane konfidentsiaalsusperiood hakkab kulgema dokumentide koostamise kuupäevast. Ka määrus nr 354/83 seab 30-aastase konfidentsiaalsusperioodi alguseks just selle kuupäeva.

247 Teisena tuleb esile tuua, et EKP kodukorra artikli 23 lõike 3 teisest lausest järeldub, et konfidentsiaalsus ei ole absoluutne.

248 Osundatud säte annab üldsusele õiguse esitada taotlus konfidentsiaalsusperioodi lühendamiseks, kuna miski ei keela institutsiooni sisemist korraldust reguleerival õigusaktil tuua õiguslikke tagajärgi kaasa ka kolmandatele isikutele (eespool punktis 72 viidatud kohtuotsus Madalmaad *vs.* nõukogu, punkt 38). EKP kodukorra artikli 23 lõike 3 teisest lausest tulenevalt, mis on üldkohaldatav, võib seega iga isik taotleda juurdepääsu ükskõik millisele presidentide komitee arhiivis säilitatavale dokumendile ka enne 30-aastase ajavahemiku möödumist.

249 Vastupidiselt hageja väidetele, et talle ei olnud tagatud kohtulikku kaitset, on nõukogu otsus, millega tema konfidentsiaalsusperioodi lühendamise taotlus jäeti rahuldamata, allutatud kohtuniku kontrollile vastavalt õigusele tõhusale kohtulikule kaitsele. Asja arutava kohtuniku ülesanne on kindlaks teha, kas nõukogu kasutas talle EKP kodukorra artikli 23 lõike 3 teises lauses antud pädevust õiguspäraselt.

250 Kõigist eelnevaist kaalutlustest järeldub, et väide, et EKP kodukorra artikli 23 lõige 3 on õigusvastane, kuna see rikkuvat „hageja õigust tutvuda EKP dokumentidega ja läbipaistvuse aluspõhimõtet", tuleb tagasi lükata.

– Väide, et EKP kodukorra artikli 23 lõige 3 on õigusvastane, kuna see kujutab endast võimu kuritarvitamist

251 Hageja väidab tühistamisnõude põhjenduseks, et EKP pani toime võimu kuritarvitamise, mida kinnitavad nii objektiivsed kui subjektiivsed asjaolud.

252 Objektiivsete asjaolude kohta väidab hageja, et väga suurt iseseisvust omav EKP võttis oma kodukorra artikli 23 lõike 3 vastu rutates ega arvestanud sealjuures kohtupraktika ja 2. oktoobril 1997 allkirjastatud Amsterdami lepingust tuleneva kohustusega, mis nõudis temalt dokumentidega tutvumise õiguse sätestamist konkreetse määrusega. EKP tegevuse ainus eesmärk oli „takistada demokraatlikku õiguse kasutamist".

253 See seisukoht tuleb tagasi lükata niivõrd kui seda võib mõista kui täiendavat väidet, mille eesmärk on näidata, et EKP kodukorra artikli 23 lõige 3 on õigusvastane, kuna selle vastuvõtmisel on võimu kuritarvitatud.

254 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on õigusakt antud võimu kuritarvitades vaid siis, kui objektiivsete, asjakohaste ja omavahel kokkusobivate tõendite põhjal selgub, et õigusakt on vastu võetud eranditult või peamiselt muude eesmärkide saavutamiseks,

kui need, millele viidati, või asutamislepingus spetsiaalselt vastava juhtumi lahendamiseks ette nähtud menetluse vältimiseks (Euroopa Kohtu 21. veebruari 1984. aasta otsus liidetud kohtuasjades 140/82, 146/82, 221/82 ja 226/82: Walzstahl-Vereinigung ja Thyssen *vs*. komisjon, EKL 1984, lk 951, punkt 27; 21. juuni 1984. aasta otsus kohtuasjas 69/83: Lux *vs*. kontrollikoda, EKL 1984, lk 2447, punkt 30, ja 13. novembri 1990. aasta otsus kohtuasjas 331/88: Fedesa jt, EKL 1990, lk I-4023, punkt 24; Esimese Astme Kohtu 6. aprilli 1995. aasta otsus kohtuasjas T-143/89: Ferriere Nord *vs*. komisjon, EKL 1995, lk II-917, punkt 68).

255 Käesolevas asjas piisab märkimisest, et hageja arutluskäik tugineb ekslikule eeldusele, kuivõrd Amsterdami lepingu sätted, kust pärineb ka EÜ artikkel 255, ei näe ette üldsuse õigust tutvuda EKP dokumentidega. Lisaks ei puuduta hageja osundatud kohtupraktika EKP-d.

256 Väide, et EKP tegutses eesmärgiga „takistada demokraatlikku õiguse kasutamist" on pelgalt intellektuaalne spekulatsioon, mitte aga võimu kuritarvitamist kinnitav konkreetne ja objektiivne tõend.

257 Eelnevaist kaalutlusist järeldub, et hageja väide EKP kodukorra artikli 23 lõike 3 õigusvastasuse kohta tuleb tagasi lükata.

b) Põhjendamiskohustuse rikkumine

258 Hageja väidab, et EKP otsuses, millega vastati tema taotlusele lühendada Basel-Nyborgi kokkuleppega tutvumiseks selle suhtes kehtivat konfidentsiaalsusperioodi, puuduvad igasugused põhjendused ja seega rikub see EÜ artiklit 253. EKP on aga sõnaselgelt vastupidisel seisukohal.

259 EKP väitis menetlusdokumentides alguses, et kuna nõukogu otsus on üldkohaldatav ega olnud adresseeritud hagejale, siis ei olnud 8. novembri 1999. aasta kirjas, millega hagejat sellest otsusest teavitati, vaja esitada „konkreetset juhtumit puudutavaid täiendavaid põhjendusi". Tuleb siiski meelde tuletada, et kohtuistungil möönis EKP oma otsuse individuaalset iseloomu ja loobus tuginemast asja läbivaatamist takistavale asjaolule, mis põhines selle otsuse üldkohaldatavusel.

260 EKP leiab, et 8. novembri 1999. aasta kiri sisaldab igal juhul teatud põhjendusi, millest on selgelt näha, et oma pädevuse piires väga laia hindamisruumi omav nõukogu on kaalunud hageja huve ja üldist huvi kaitsta rahakursside stabiilsust. Kuna nõukogu eesmärgi põhiline külg on nõnda avalikustatud, oleks liigne nõuda täpsemaid põhjendusi, mis nõuaks omakorda dokumentide sisu avaldamist.

261 Tuleb meelde tuletada, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt peab EÜ artikliga 253 nõutav põhjendus vastama asjaomase akti olemusele, sellest peab selgelt ja üheselt selguma akti andnud institutsiooni arutluskäik, mis võimaldab huvitatud isikutel mõista võetud meetme põhjuseid ja pädeval kohtuasutusel teostada kontrolli. Ei ole nõutud, et põhjendus täpsustaks kõiki asjakohaseid faktilisi ja õiguslikke asjaolusid, kuna otsuse põhjenduse vastavust selle artikli nõuetele tuleb hinnata mitte ainult selle sõnastust, vaid ka konteksti ja asjaomase valdkonna õiguslikku regulatsiooni silmas pidades (vt eespool punktis 150 viidatud kohtuotsus Interporc *vs.* komisjon, punkt 55 ja viidatud kohtupraktika).

262 Käesolevas asjas pöördus hageja 27. juuli 1999. aasta kirjaga EKP poole kodukorra artikli 23 lõikel 3 põhineva taotlusega lühendada konfidentsiaalsusperioodi, et tal

oleks võimalik tutvuda Basel-Nyborgi kokkulepet käsitlevate dokumentidega, väites, et see on vajalik tema doktoritöö jaoks.

263 Hageja esitatud taotluse olemust arvestades tuleb analoogia alusel kohaldada kohtupraktikat, mille kohaselt peab dokumentidega tutvumise taotluse saanud institutsioon oma otsuse põhjenduses näitama, et ta on konkreetselt hinnanud neid dokumente, millega tutvumist on taotletud (eespool punktis 150 viidatud kohtuotsus Kuijer *vs*. nõukogu, punkt 38, ja punktis 131 viidatud kohtuotsus JT's Corporation *vs*. komisjon, punktid 64 ja 65).

264 Vastusena Esimese Astme Kohtu küsimusele esitas EKP erinevad dokumendid, mis kinnitavad nõukogu 21. oktoobri 1999. aasta otsuse olemasolu, ja nende hulgas ka selle nõukogu 29. koosoleku protokolli, milles mainitakse üksnes, et president tutvustas juurdepääsutaotlust, Basel-Nyborgi kokkuleppe dokumentaalset koostist ja seda, et nõukogu otsustas nõustuda presidendi ettepanekuga mitte võimaldada juurdepääsu presidentide komitee arhiivile.

265 8. novembri 1999. aasta kirjas seisab, et nõukogu on esiteks arvestanud „asjaolu, et Basel-Nyborgi kokkulepe ei ole tegelikult üks dokument, mis on koostatud pooltevahelise kokkuleppe vormis, vaid eksisteerib üksnes aruannete ja protokollide näol, mille autorid on mõnel juhul presidentide komitee ja teisel juhul valuutakomitee" ja teiseks märkinud, et hagejale on juba saadetud pressiteade, milles „esitati väga täpselt kõik punktid, milles keskpankade presidendid kokku leppisid". Samuti on märgitud, et kõnesolevale kirjale lisati koopia 10. novembri 1987. aasta aktist, millega Euroopa rahasüsteemi käsitlevasse 13. märtsi 1979. aasta kokkuleppesse tehtud muudatused rakendati.

266 8. novembri 1999. aasta kirja sõnastust korrates tuleb täpsustada, et „[n]ende kaalutluste põhjal otsustas nõukogu mitte võimaldada tutvuda presidentide komitee arhiividega" ja EKP avalikkussuhetega tegelev direktor lõpetas kirja veendumusega, et hageja uurimistöö võib siiski viljakalt jätkuda, kuna tal on Basel-Nyborgi kokkuleppe kohta olemas kogu peamine teave.

267 Kuigi 8. novembri 1999. aasta kirjast nähtub selgelt, et nõukogu täpsustas Basel-Nyborgi kokkuleppe dokumentaalset koostist, ei ole sellest võimalik järeldada, et nõukogu oleks näidanud, et ta on konkreetselt hinnanud taotluses nimetatud dokumente. Taotletud dokumentide olemuse täpsustamist ei saa samastada nendes dokumentides sisalduva teabe hindamisega. Järelikult ei sisalda nõukogu 21. oktoobri 1999. aasta otsus hagejale 8. novembri 1999. aasta kirjaga teatavaks tehtud kujul mingil kujul taotletud dokumentide sisust lähtuvat hinnangut.

268 Isegi kui oletada, et selle otsuse põhjendustest võiks välja lugeda, et taotletud dokumente on konkreetselt hinnatud, tuleb siiski märkida, et hagejal ei olnud võimalik juurdepääsust keeldumise põhjuseid täielikult mõista ja et Esimese Astme Kohtul ei ole võimalik teostada oma kontrolli.

269 Tuleb tõdeda, et nõukogu ei ole oma konfidentsiaalsusperioodi lühendamisest ja seega juurdepääsu võimaldamisest keelduvas otsuses tuginenud ühelegi vajadusele või põhjusele, miks neid dokumente tuleks kaitsta, ega esitanud ka mingisugustki selgitust, kasvõi lühikest, mis õigustaks nende dokumentide sisu avalikustamisest keeldumist, ning mis võimaldaks mõista ja kontrollida kaitsmise vajaduse olemasolu.

270 Selgub, et see otsus ei põhine muul kui üksnes hinnangul, mille nõukogu oli andnud hageja konkreetse vajaduse kohta omada neid dokumente ning mis põhines hagejale Basel-Nyborgi kokkuleppe kohta edastatud teabel, mida nõukogu pidas antud juhul piisavaks.

271 Vastupidiselt EKP väidetule ei ole tema otsusest selgelt näha, et oleks kaalutud hageja huve ja üldist huvi, mis seisneb rahakursside stabiilsuses.

272 Esimest korda on EKP märkinud alles kostja vastuses, et nõukogu leidis, et need dokumendid, mis olid peamiselt mõeldud suunama rahandusministrite mitteametlikku kohtumist Nyborgis, sisaldavad vastuolulisi arutlusi ja teavet, mis ei olnud veel avalikuks saanud, ning et nende poliitiliste arutelude konfidentsiaalsust tuleb hoida selleks, et hoida „ruumi" järelemõtlemiseks. Vasturepliigis vastas EKP põhjendamiskohustuse rikkumisel põhinevale väitele, et tema otsuse põhjendused näitavad selgelt, et nõukogu „võrdles hageja huve üldiste huvide kaitsega ja eelkõige ohuga rahakursside stabiilsusele".

273 Peale selle tuleb meelde tuletada, et kuigi otsuse vastuvõtmise taust võib institutsioonil lasuvat põhjendamisnõuet lõdvemaks muuta, võib see teatud asjaoludel muuta seda ka rangemaks (eespool punktis 150 viidatud kohtuotsus Kuijer *vs.* nõukogu, punkt 45). Käesoleva juhtumi puhul tuleb hinnata põhjendamiskohustuse järgimist kogu hageja ja institutsiooni vahel toimunud kirjavahetust silmas pidades.

274 EKP vastas hageja esimesele taotlusele tutvuda Basel-Nyborgi kokkuleppega, et presidentide komitee dokumendid ei kuulu mitte otsuse 1999/284 kohaldamisalasse, vaid EKP kodukorra artikli 23 lõike 3 kohaldamisalasse, mis näeb ette, et presidentide komitee dokumentidega saab piiranguteta tutvuda 30 aasta möödudes. Seetõttu ei saatnud EKP hagejale ühtegi presidentide komitee arhiivides säilitatavat dokumenti.

275 Hageja kirjutas 27. juulil 1999 EKP-le, et tema taotlus vaadataks uuesti läbi EKP artikli 23 lõike 3 alusel, mis võimaldab presidentide komiteel kolmekümneaastast konfidentsiaalsusperioodi teatud erandjuhtudel lühendada. Oma taotluse põhjenduseks tõi hageja Basel-Nyborgi kokkuleppe vanuse ja Euroopa rahasüsteemi kuulumise möödanikku.

276 EKP oli neil asjaoludel põhjendamisnõuetest tulenevalt kohustatud vastama sellele teisele juurdepääsutaotlusele, mis oma õiguslikult aluselt oli küll erinev, kuid esemelt täpselt samasugune, tuues ära põhjused, miks hageja esitatud asjaolud ei võimaldanud tal tulla tagasi oma esialgse seisukoha juurde, et kõnesolevad dokumendid on konfidentsiaalsed.

277 EKP nõukogu ei ole oma otsuses aga esitanud ühtegi argumenti, mis kummutaks hageja argumendid. Jällegi on EKP alles pärast tühistamishagi esitamist väitnud, et Basel-Nyborgi kokkuleppe moodustavates dokumentides väljendatud arvamused ja analüüsitud strateegiad on endiselt kehtivad ja võivad mõjutada praegust vahetuskursimehhanismi hoolimata asjaolust, et need puudutavad vaid kahe liikmesriigi keskpanka, ning et „turgude segadusse ajamise vältimiseks" on olemas legitiimsed alused nende dokumentide avalikustamata jätmiseks.

278 Tuleb meelde tuletada, et põhjendused peavad olema esitatud otsuses endas ja kui selles otsuses sisaldub mingisugune põhjendus, nagu käesoleval juhul, siis ei või seda edasi arendada ja selgitada esimest korda alles ühenduse kohtus pärast selle vastuvõtmist, välja arvatud siis, kui esinevad erakorralised asjaolusid, mida antud asjas ei esine, kuna olukord ei olnud kiireloomuline ja nagu ei olnud erakordne ka EKP vastuvõetav otsus (vt selle kohta Esimese Astme Kohtu 2. juuli 1992. aasta otsus kohtuasjas T-61/89: Dansk Pelsdyravlerforening *vs*. komisjon, EKL 1992, lk II-1931, punkt 131, ja 15. septembri 1998. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-374/94, T-375/94, T-384/94 ja T-388/94: European Night Services jt *vs*. komisjon, EKL 1998, lk II-3141, punkt 95).

279 Kõigist eelnenud kaalutlusist järeldub, et EKP otsus tuleb tühistada, kuna see ei vasta EÜ artiklis 253 nõutud põhjendamise nõuetele, ning hageja ülejäänud väiteid, mis ta esitas otsuse tühistamiseks ning mis põhinevad võimu kuritarvitamisel, hea halduse põhimõtte rikkumisel ja EKP hindamisveal, ei ole põhjust hinnata.

280 Viimasena tuleb siinkohal rõhutada, et pärast tühistamishagi esitamist (kohtuasi T-3/00) esitas hageja Esimese Astme Kohtule kahju hüvitamise hagi (T-337/04), millest nähtub selgelt, et nõukogule ja EKP-le ette heidetav õigusvastane käitumine seisneb just nimelt nende otsuste vastuvõtmises, mille tühistamist hageja nõuab kohtuasjas T-3/00.

281 Kahju hüvitamise hagis esitab hageja kostjate õigusvastase käitumise tõendamiseks argumendid, mis osaliselt kattuvad vaidlusaluste aktide tühistamiseks esitatutega. On selge, et hageja tõi esile ühe uue põhjuse, miks juurdepääsu võimaldamisest keeldumise otsused on õigusvastased, milleks on õiguskindluse põhimõtte rikkumine, aga ka mitmeid uusi argumente, mis toetavad tema väiteid õigusvastasuse kohta, mis ta oli esitanud juba tühistamismenetluses ja millega ta vastab kostjate teatud seisukohtadele, mis nad olid esitanud selles menetluses.

282 Kuivõrd seda argumentatsiooni võib lugeda ka kohtuasjas T-3/00 esitatud nõukogu ja EKP otsuste tühistamisnõudeid toetavaks, siis tuleb see tunnistada vastuvõetamatuks.

283 Selle kohta tuleb meenutada, et vastutuse tuvastamise hagi on iseseisev hagi, millel on muude õiguskaitsevahendite hulgas konkreetne eesmärk ja mille kasutamine sõltub tema eripärast tulenevatest tingimustest. Kui tühistamishagi ja tegevusetushagi on mõeldud selleks, et sanktsioneerida õiguslikult siduva akti ebaseaduslikkust või seda, et akti pole vastu võetud, siis vastutuse tuvastamise hagi ese on nõue hüvitada kahju, mis tuleneb sellisest meetmest või ebaseaduslikust käitumisest, mida saab omistada ühenduse institutsioonile või organile (vt Euroopa Kohtu 23. märtsi 2004. aasta otsus kohtuasjas C-234/02 P: Euroopa Ombudsman *vs*. Lamberts, EKL 2004, lk I-2803, punkt 59 ja viidatud kohtupraktika).

284 Õiguskaitsevahendite autonoomia põhimõte keelab üheaegselt hinnata kõiki tühistamishagis ja kahju hüvitamise hagis esitatud õigusvastasuse väiteid, kuna neid hagisid rahuldavate otsuste tagajärjed on erinevad. Kui rahuldatakse tühistamishagi, siis vastav akt kustub ühenduse õiguskorrast, samas kui kahju hüvitamise hagi rahuldamine võimaldab vaid selle aktiga tekitatud kahju hüvitamist ega too kaasa selle akti automaatset tühistamist.

285 Kohtuasjade T-3/00 ja T-337/04 liitmine kohtuistungi ja kohtuotsuse huvides ei sea seda järeldust kahtluse alla, kuna kohtuasjade liitmise otsus ei mõjuta selles nimetatud kohtuasjade iseseisvat ja autonoomset olemust, arvestades, et alati on võimalik asjad uuesti eraldada (Euroopa Kohtu 21. juuni 2001. aasta otsus liidetud

kohtuasjades C-280/99 P–C-282/99 P: Moccia Irme jt *vs.* komisjon, EKL 2001, lk I-4717, punkt 66, ja Esimese Astme Kohtu 14. septembri 2005. aasta otsus kohtuasjas T-209/01: Honeywell *vs.* komisjon, EKL 2005, lk II-5527, punkt 71).

C – *Menetlustoimingute või menetlust korraldavate meetmete rakendamise nõuded*

286 Hageja palus oma tühistamishagis, et Esimese Astme Kohus määraks menetlustoimingud, mis aitaksid selgitada vaidlustatud otsuste vastuvõtmise asjaolusid ja täpsemalt, et mis asjaoludel sattus valuutakomitee aruanne EKP valdusse, ning kohustaks EKP-d esitama toimikusse nõukogu 21. oktoobri 1999. aasta koosoleku protokoll.

287 Arvestades EKP esitatud teavet valuutakomitee aruande valdamise kohta, mis on ära toodud eespool punktis 144, mitmete dokumentide edastamist EKP poolt ja iseäranis väljavõtet nõukogu 21. oktoobri 1999. aasta 29. koosoleku protokollist ja nõukogu selgitusi ja dokumente 30. juuli 1999. aasta otsuse vastuvõtmise kohta, tuleb eelmises punktis loetletud hageja taotlused lugeda rahuldatuks ning järelikult on need muutunud ainetuks.

288 Hageja taotlus rakendada menetlust korraldavat meedet, et EKP esitaks statistilisi andmeid dokumentidega tutvumise kohta ajavahemikus 1. juuni 1998 kuni 31. mai 2000 tuleb jätta rahuldamata, kuna sellel ei ole vaidluse lahendamise seisukohast tähtsust.

Kahju hüvitamise nõue

A – *Sissejuhatavad kaalutlused*

289 Tuleb märkida, et hageja on esitanud selge nõude tuvastada ühenduse lepinguväline vastutus selle organite õigusvastase käitumise eest EÜ artikli 288 teise lõigu tähenduses.

290 Väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb, et niisuguse vastutuse tekkimise eelduseks on see, et samaaegselt esinevad teatavad tingimused, st institutsioonile etteheidetav käitumine on õigusvastane, tekkinud on kahju ning väidetava käitumise ja viidatud kahju vahel esineb põhjuslik seos (Euroopa Kohtu 29. septembri 1982. aasta otsus kohtuasjas 26/81: Oleifici Mediterranei *vs*. EMÜ, EKL 1982, lk 3057, punkt 16; Esimese Astme Kohtu 11. juuli 1996. aasta otsus kohtuasjas T-175/94: International Procurement Services *vs*. komisjon, EKL 1996, lk II-729, punkt 44; 16. oktoobri 1996. aasta otsus kohtuasjas T-336/94: Efisol *vs*. komisjon, EKL 1996, lk II-1343, punkt 30, ja 11. juuli 1997. aasta otsus kohtuasjas T-267/94: Oleifici Italiani *vs*. komisjon, EKL 1997, lk II-1239, punkt 20).

291 Esimese tingimuse puhul nõuab kohtupraktika, et oleks tuvastatud sellise õigusnormi piisavalt selge rikkumine, mille eesmärk on anda üksikisikutele õigusi (Euroopa Kohtu 4. juuli 2000. aasta otsus kohtuasjas C-352/98 P: Bergaderm ja Goupil *vs*. komisjon, EKL 2000, lk I-5291, punkt 42). Mis puudutab nõuet, mille kohaselt rikkumine peab olema piisavalt selge, siis selle tingimuse täidetuks lugemisel on otsustav asjaolu, et kõnealune ühenduse institutsioon on ilmselgelt ja tõsiselt eiranud talle kuuluva kaalutlusõiguse piire. Kui institutsiooni kaalutlusõigus on piiratud või on peaaegu olematu, võib väikseimgi ühenduse õiguse rikkumine olla piisav, et rikkumine oleks piisavalt selge (Euroopa Kohtu 10. detsembri 2002. aasta otsus kohtuasjas C-312/00 P: komisjon *vs*. Camar ja Tico, EKL 2002, lk I-11355, punkt 54, ja Esimese

Astme Kohtu 12. juuli 2001. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-198/95, T-171/96, T-230/97, T-174/98 ja T-225/99: Comafrica ja Dole Fresh Fruit Europe *vs*. komisjon, EKL 2001, lk II-1975, punkt 134).

292 Mis puudutab põhjuslikku seost käsitlevat tingimust, siis ühendust saab vastutavaks pidada üksnes sellise kahju eest, mis tuleneb kõnealuse institutsiooni õigusvastasest käitumisest piisavalt otseselt (Euroopa Kohtu 4. oktoobri 1979. aasta otsus liidetud kohtuasjades 64/76 ja 113/76, 167/78 ja 239/78, 27/79, 28/79 ja 45/79: Dumortier Frères jt *vs*. nõukogu, EKL 1979, lk 3091, punkt 21, ja Esimese Astme Kohtu 13. veebruari 2003. aasta otsus kohtuasjas T-333/01: Meyer *vs*. komisjon, EKL 2003, lk II-117, punkt 32). Samas ei ole ühendus kohustatud hüvitama oma organite käitumise kõiki kahjulikke tagajärgi, isegi mitte kaudseid (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Dumortier Frères jt, punkt 21).

293 Kahju kohta tuleb rõhutada, et see peab olema tegelik ja kindel (Euroopa Kohtu 27. jaanuari 1982. aasta otsus liidetud kohtuasjades 256/80, 257/80, 265/80, 267/80 ja 5/81: Birra Wührer jt *vs*. nõukogu ja komisjon, EKL 1982, lk 85, punkt 9; Esimese Astme Kohtu 2. juuli 2003. aasta otsus kohtuasjas T-99/98: Hameico Stuttgart jt *vs*. nõukogu ja komisjon, EKL 2003, lk II-2195, punkt 67) ning ka hinnatav (Esimese Astme Kohtu 16. jaanuari 1996. aasta otsus kohtuasjas T-108/94: Candiotte *vs*. nõukogu, EKL 1996, lk II-87, punkt 54). Ainult oletatav ja määratlemata kahju ei anna seevastu õigust hüvitisele (vt selle kohta eespool punktis 290 viidatud kohtuotsus Oleifici Italiani *vs*. komisjon, punkt 73).

294 Hageja kohuseks on esitada ühenduse kohtule tõendid oma kahju olemasolu ja ulatuse kohta (Euroopa Kohtu 21. mai 1976. aasta otsus kohtuasjas 26/74: Roquette Frères *vs*. komisjon, EKL 1976, lk 677, punktid 22–24; Esimese Astme Kohtu 9. jaanuari 1996. aasta otsus kohtuasjas T-575/93: Koelman *vs*. komisjon, EKL 1996, lk II-1, punkt 97, ja 28. aprilli 1998. aasta otsus kohtuasjas T-184/95: Dorsch Consult *vs*. nõukogu ja komisjon, EKL 1998, lk II-667, punkt 60).

295 Kui üks neist tingimustest on täitmata, tuleb hagi jätta tervikuna rahuldamata, ilma et oleks vaja uurida muid tingimusi (Euroopa Kohtu 15. septembri 1994. aasta otsus kohtuasjas C-146/91: KYDEP *vs.* nõukogu ja komisjon, EKL 1994, lk I-4199, punktid 19 ja 81, ning Esimese Astme Kohtu 20. veebruari 2002. aasta otsus kohtuasjas T-170/00: Förde-Reederei *vs.* nõukogu ja komisjon, EKL 2002, lk II-515, punkt 37).

B – *Kahju ja põhjuslik seos*

1. *Poolte argumendid*

296 Kahju olemasolu kohta kinnitab hageja esiteks, et ühenduse kahe „institutsiooni" keeldumine võimaldada tal tutvuda taotletud dokumendiga ajas segi tema töögraafiku ja takistab tal endiselt, kolm aastat ja neli kuud pärast doktoritöö esitamise tähtaja möödumist (ehk 31. märtsil 2001), selle lõpetamist ja Thessaloníki ülikooli õigusteaduskonnale esitamist. Sellest järeldub loogiliselt, et hageja on kandnud materiaalset kahju, mis seisneb kaotatud töötasus võrreldes sellega, mis ta oleks teeninud talle omistatud doktorikraadi mõistlikult ja asjakohaselt kasutades ehk antud juhul asudes tööle juristina rahvusvahelistes institutsioonides või organisatsioonides nagu EKP või Rahvusvaheline Valuutafond.

297 Ta märgib, et menetluslikul põhimõttel, et kahju tekkimist väitev isik peab selle kohta esitama tõendid, on omad piirid. Esimese Astme Kohus peaks võtma arvesse esiteks juhtumi konkreetseid asjaolusid, teiseks tekitatud kahju iseloomu ja tõendamiskoormust puudutava menetlusliku võrdsuse põhimõtet ning kolmandaks Euroopa Kohtu praktikat.

298 Tegemist on esimese kohtuasjaga, mis käsitleb ühenduse lepinguvälist vastutust seoses juurdepääsuga dokumentidele, mistõttu EKP mainitud kohtupraktika ei ole selles kontekstis mingil moel asjakohane. Käesoleva asja lahendamise seisukohast võib huvi pakkuda üksnes avalikku teenistust puudutav kohtupraktika.

299 Hagiavaldus ei jäta mingit kahtlust, et tekkinud kahju seisneb saamata jäänud tulus (*lucrum cessans*), mitte otseses varalises kahjus (*damnum emergens*), mis on Esimese Astme Kohtu praktika kohaselt kaks iseseisvat kategooriat (eespool punktis 290 viidatud kohtuotsus Oleifici Italiani *vs.* komisjon, punkt 72, ja 30. septembri 1998. aasta otsus kohtuasjas T-149/96: Coldiretti *vs.* nõukogu ja komisjon, EKL 1998, lk II-3841, punkt 48).

300 Saamata jäänud tulu tõendamise tingimused on paindlikumad, kui otsese varalise kahju omad, kuivõrd kahju olemasolu ja selle suurust tuleb hinnata lähtuvalt sündmuste tavapärasest käigust ja tegelikest võimalustest, mitte aga teoreetilistest. Hageja leiab, et ta on esitanud kõik vajalikud dokumendid tõendamaks, et väidetav kahju on tegelik.

301 Hageja arvates tuleb talle tekitatud kahju summa arvutada selle põhjal, mida teenis doktorikraadiga jurist, kes on EKP-sse tööle võetud pärast 1. aprilli 2001 ehk kuupäeva, mil hageja oleks esitanud oma doktoritöö, kuni kolmanda kuuni pärast Esimese Astme Kohtu otsuse kuulutamist käesolevas kohtuasjas, millest arvestatakse maha sissetulekud, mis ta teenis selle ajavahemiku jooksul Kreekas advokaadina töötades. Hageja palub Esimese Astme Kohtul taotleda EKP-lt vastavat informatsiooni tema töötajate tasustamise kohta, et kahjusumma täpselt kindlaks teha.

302 Kahju niisugune hinnang põhineks sündmuste tõenäolisel käigul. Tegemist ei ole juhuslikult aluseks võetud olukorraga, vaid olukorraga, millel olid olemas kõik

võimalused selle tegelikuks esinemiseks, arvestades neid töökohataotlusi, mis hageja oli EKP-sse esitanud. Hageja väidab, et ta on esitanud isegi rohkem tõendeid, kui on nõutav saamata jäänud tulu käsitleva kohtupraktika kohaselt (Esimese Astme Kohtu 21. märtsi 2002. aasta otsus kohtuasjas T-231/99: Joynson *vs.* komisjon, EKL 2002, lk II-2085, punktid 102, 114, 124, 134, 137 ja 173).

303 Teiseks väidab hageja, et ligikaudu kolme ja poole aastane viivitus doktoritöö lõpetamisel põhjustas talle väga olulist mittevaralist kahju, mis seisneb:

– doktoritöö lõpetamisega seotud ärevuse oluliselt pikemas kestuses;

– viivituses seoses professionaalse ja majandusliku edasijõudmisega;

– võimatuses püüelda doktorikraadi nõudvate erialaste võimaluste poole Kreekas ja eelkõige välismaal;

– doktorikraadi nõudva akadeemilise karjääri edasilükkumises, sellest tulenevas ebakindluses ja olukorra halvenemises, arvestades ka tema vanust;

– vajaduses pidevalt ajakohastada oma doktoritööd tulenevalt majandus- ja rahaliidu pidevatest arengutest, sellest tulenevas ajakaotuses ja väsimuses;

– kuni tänase päevani kestvas psühholoogilises surves lõpetada doktoritöö kirjutamine, tema kohta tehtud ja endiselt tehtavates negatiivsetes ja iroonilistes kommentaarides ning kohustuses jagada pidevalt selgitusi, kui talt küsitakse doktoritöö edenemise kohta;

– Esimese Astme Kohtus ja Euroopa Kohtus toimuvast menetlusest tingitud aja ja energia kaotuses;

– psühholoogilises kurnatuses tulenevalt selle menetluse pikkusest, mille tulemus on tema tuleviku jaoks määrava tähtsusega.

304 Neil asjaoludel nõuab hageja mittevaralise kahju hüvitisena 90 000 eurot.

305 Põhjusliku seoses tingimuse kohta kinnitab hageja, et tekitatud varaline ja mittevaraline kahju on otseselt põhjustatud õigusvastasest juurdepääsu võimaldamise keelamisest dokumendile, millel on tema uurimistöös keskne tähendus, kuivõrd on tegemist ainulaadse ajaloolise ja õigusliku dokumendiga, mis on vältimatu, et selgitada „*soft law* olemasolu ja toimimist rahandus- ja valuutavaldkonnas, millega tegelevad majandus- ja rahaliit ning G 7/8”.

306 Ta väidab, et juurdepääsust keeldumisel oli tema doktoritöö kirjutamise ajakavale katastroofiliselt negatiivne mõju, kuna selle tõttu osutus võimatuks pidada kinni 31. detsembriks 2000 ja seejärel 31. märtsiks 2001 seatud tähtpäevast, ning see negatiivne mõju kestab tänaseni.

307 Hageja märgib, et alates 1997. aasta algusest kuni 1999. aasta lõpuni tegeles ta ainult oma doktoriväitekirja kirjutamisega ja et alates 1999. aasta suvest, kui ta uurimustöö oli jõudnud lõppfaasi, ei esinenud ühtegi sündmust, mis oleks muutnud tema ajakava ja takistanud tal väitekirja lõpetamast, kui kõnesolevad juurdepääsu võimaldamisest keeldumised välja arvata.

308 Hageja tugineb ka Euroopa Kohtu ja Esimese Astme Kohtu praktikale põhjusliku seose küsimuses ja täpsemini Esimese Astme Kohtu 5. oktoobri 2004. aasta otsusele kohtuasjas T-45/01: Sanders jt *vs.* komisjon (EKL 2004, lk II-3315), milles see kohus „eristas teoreetilist ebakindlust tegelikust ebakindlusest ja möönis tõendamisega seonduvaid raskusi", pannes tõendamiskoormise komisjonile.

309 Küsimuse kohta, kas hageja võis või isegi pidi esitama oma doktoritöö tähtaja möödumisel Basel-Nyborgi kokkulepet arvestamata, väidab hageja, et see küsimus on kõigepealt seotud tema sõltumatusega, uurimistöövabadusega ja iseseisvusega teaduslikes valikutes ja väitekirja vajaduste hindamisel, mida tuleb tunnustada.

310 Ta viitab sellega seoses eespool punktis 99 viidatud kohtuotsusele Mattila *vs.* nõukogu ja komisjon, milles kohus leidis, et ainuüksi juurdepääsu taotleja otsustab, kas ja miks tal teatud dokumente on vaja ning haldusorganile ei ole pädevust sekkuda selle hindamisse, mis on taotluse esitajale vajalik või kasulik.

311 Hageja väidab, et kuna ta leidis siis ja leiab ka nüüd, et Basel-Nyborgi kokkulepe on tema väitekirja seisukohast oluline, siis ta ei saanud ega võinud seda kokkulepet ignoreerida ja esitada 31. detsembril 2000 õigusteaduskonnale väga keskpärast tööd. Lisaks ei olnud mingit alternatiivset võimalust, mis oleks hagejal võimaldanud

tuvastada, millise õigusliku vahendiga integreeriti G 7 makromajanduslikud näitajad 1987. aastal Euroopa rahasüsteemi, kuidas need toimisid kuni majandus- ja rahaliidu loomiseni 1991/1992 ja kõige lõpuks, mis on neist käesolevaks ajaks saanud.

312 Viimasena väidab ta, et tema kaalutlused tema sõltumatuse kohta ja iseseisvuse kohta teaduslikes valikutes võimaldavad vastata EKP argumentidele talle kahju väidetavale põhjustamisele kaasaaitamise kohta.

313 Nõukogu ja EKP väidavad, et käesoleva juhtumi puhul ei ole täidetud lepinguvälise vastutuse tingimused, mis on seotud kindla kahju ja põhjusliku seose esinemisega selle ja väidetava õigusvastase tegevuse vahel.

2. *Esimese Astme Kohtu hinnang*

314 Hageja väidab, et nõukogu ja EKP keeldumine võimaldamast tutvuda Basel-Nyborgi kokkuleppe moodustavate dokumentidega on otseselt põhjustanud varalist ja mittevaralist kahju.

315 Mis puudutab kõigepealt varalist kahju, mis on kvalifitseeritud kui võimaluse kaotamine ja saamata jäänud tulu, siis seisneb see hageja hinnangul kaotatud töötasus võrreldes sellega, mis ta oleks teeninud talle omistatud doktorikraadi mõistlikult ja asjakohaselt kasutades ehk antud juhul asudes tööle juristina rahvusvahelistes institutsioonides või organisatsioonides nagu EKP või Rahvusvaheline Valuutafond.

316 Hageja menetlusdokumentidest selgub siiski, et väidetav võimaluse kaotamine ja saamata jäänud tulu on omakorda tingitud varasemast sündmusest ehk sellest, et ta ei lõpetanud oma doktoritööd selle esitamiseks ettenähtud kuupäevaks, mistõttu tal jäi saamata õigusteaduste doktori kraad.

317 Seda varasemat sündmust ei saa aga lugeda väidetava võimaluse kaotamise ja saamata jäänud tulu otseseks põhjuseks, kuivõrd hageja ei ole tõendanud, et doktorikraadi omamine oli tema poolt nimetatud asutustes töö saamise vältimatu tingimus.

318 See, et väitekiri ei olnud 31. märtsiks 2001 lõpetatud ega esitatud, ei ole nende vaidlustatud juurdepääsu võimaldamisest keeldumiste otsene tagajärg, mis olid hagejale teada 1999. aasta augustis ja novembris, kuna tema enda sõnutsi oli ta uurimustöö 1999. aasta suvel juba lõppstaadiumis. See olukord oli tingitud üksnes hagejast endast, kes oleks vaatamata juurdepääsu võimaldamisest keeldumisele pidanud ise hoolitsema selle eest, et tema väitekirja kirjutamine edeneks ning et seda saaks esitada ja kaitsta selleks ette nähtud tähtaja jooksul, ning seda hoolimata puudujääkidest, mida ta oma uurimistöös tajus esinevat.

319 Lisaks tuleb meelde tuletada, et kuigi võimaluse kaotamine võib endast kujutada hüvitatavat kahju (Esimese Astme Kohtu 27. oktoobri 1994. aasta otsus kohtuasjas T-47/93: C *vs.* komisjon, EKL AT, lk I-A-233 ja II-743, punkt 54), peab see hüvitamiseks siiski olema tegelik ja kindel.

320 Hageja ei ole aga tõendanud, et temalt võetud võimalus töötada EKP-s või mõnes muus organisatsioonis ja saada sellega kaasnevaid rahalisi hüvesid oli tegelik ja kindel selles mõttes, et vastasel juhul oleks tal olnud sellise töökoha saamiseks olemas kõik võimalused või vähemalt arvestatav võimalus (vt selle kohta Esimese Astme Kohtu

6. juuni 2006. aasta otsus kohtuasjas T-10/02: Girardot *vs.* komisjon, EKL AT 2006, lk I-A-2-129, II-A-2-609, punktid 96–98 ja viidatud kohtupraktika). Töö saamise taotlused, mis hageja 1999. aastal EKP-le saatis, ei võimalda asuda seisukohale, et tema suhtes käis töölevõtmise protsess, mis pidi lõppema, kui talle oleks omistatud õigusteaduste doktori kraad. Hageja argumendid oma võimaluste kohta saada pärast oma doktoriväitekirja edukat kaitsmist töökoht EKP-s või mõnes muus organisatsioonis on tegelikult puhas spekulatsioon.

321 Teiseks tuleb esile tuua, et hageja on märkinud hagiavalduse punktis 35, et ligikaudu kolme ja poole aastane „viivitus" väitekirja lõpetamisel on talle põhjustanud olulist mittevaralist kahju.

322 Eespool punktis 318 esitatud põhjustel tuleb asuda seisukohale, et vaidlustatud juurdepääsu võimaldamisest keeldumiste ja väidetava mittevaralise kahju esinemise vahel puudub otsene põhjuslik seos.

323 Siiski tuleb märkida, et hageja kantud mittevaralise kahju hulgas, nagu see on määratletud eespool punktis 303, esinevad aja ja energia kaotus, psühholoogiline „kurnatus", mille on kaasa toonud juurdepääsu võimaldamisest keeldumisega seotud kohtuasjade algatamine, ajamine ja pikkus.

324 Niivõrd, kui seda hageja väidetud aja kaotust ja psühholoogilist kurnatust, mida on võimalik eristada tema väidetest selle kohta, et väitekirja lõpetamata jätmine selle esitamise päevaks ja sellest tingitud doktorikraadi saamata jäämine on põhjustanud ebakindlust, ärevust ja frustratsiooni, saab pidada vaidlustatud juurdepääsu võimaldamisest keeldumiste otseseks tagajärjeks, ei saa neid siiski lugeda hüvitatavat mittevaralist kahju iseloomustavaks.

325 Hageja kogetud psühholoogilise kurnatuse kohta tuleb märkida, et hageja piirdub vaid väidetega ega esita ühtegi dokumentaalset tõendit tegelike psüühiliste hädade kohta. Väidetavalt kaotatud aja ja energia kohta toob ta esile iga kohtumenetluse algatamise ja ajamisega seotud ebameeldivused, mida ei saa lugeda hüvitatavaks mittevaraliseks kahjuks. Selle kohta tuleb rõhutada, et Euroopa Kohtu põhikirja artikli 19 kohaselt esindas hagejat käesolevas kohtuastmes ja Euroopa Kohtu menetluses, milles tehti eespool punktis 38 viidatud kohtuotsus Pitsiorlas, advokaat, kelle ülesanne on just nimelt aidata isikut menetlusdokumente koostades ja tema nimel menetluse käiku jälgides.

326 Eelnevatest kaalutlustest järeldub, et lepinguvälise vastutuse tekkimise tingimused tegeliku ja kindla kahju esinemise ning põhjusliku seose kohta selle kahju ja kostjate väidetavalt õigusvastase tegevuse vahel ei ole täidetud, mistõttu hageja kahju hüvitamise hagi tuleb jätta rahuldamata, ilma et oleks vaja hinnata lepinguvälise vastutuse tekkimise tingimust, mis on seotud nõukogu ja EKP tegevuse õigusvastasusega.

Kohtukulud

327 Kodukorra artikli 87 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kui osa nõudeid rahuldatakse ühe poole, osa teise poole kasuks või kui tegemist on eriliste põhjustega, võib Esimese Astme Kohus sama artikli lõike 3 kohaselt otsustada kulude jaotuse või jätta kummagi poole kohtukulud tema enda kanda.

328 Käesolevas asjas tuleb märkida, et hageja nõue tühistada EKP otsus rahuldati ja et nõukogu tugines ekslikult oma 30. juuli 1999. aasta otsuse peale esitatud tühistamishagi vastuvõetamatusele. Samas hageja nõue tühistada viimatinimetatud otsus jäeti rahuldamata nagu jäeti rahuldamata ka nõukogu ja EKP vastu esitatud kahjunõuded.

329 Esimese Astme Kohus leiab, et käesoleva juhtumi asjaolusid õiglaselt hinnates tuleb nõukogu, EKP ja hageja kohtukulud kohtuasjades T-3/00 ja T-337/04 jätta nende endi kanda. Kohtuasjas C-193/01 P peab nõukogu samuti kandma enda kohtukulud ning hüvitama ka hageja kohtukulud.

330 Viimasena tuleb märkida, et EKP ei ole esitanud ühtegi tõendit, mis õigustaks käesolevas asjas kodukorra artikli 87 lõike 3 kohaldamist ja hagejalt tema kasuks põhjendamatult või pahatahtlikult tekitatud kulude väljamõistmist.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ESIMESE ASTME KOHUS (viies koda)

otsustab:

1. Tühistada Euroopa Keskpanga nõukogu 21. oktoobri 1999. aasta otsus, mis tehti Athanasios Pitsiorlasele teatavaks Euroopa Keskpanga 8. novembri 1999. aasta kirjaga.

2. Ülejäänud osas jätta tühistamishagi rahuldamata.

3. Jätta kahju hüvitamise hagi rahuldamata.

4. Euroopa Keskpank, nõukogu ja hageja kannavad oma kohtuasjadega T-3/00 ja T-337/04 seotud kohtukulud ise. Nõukogu kannab enda ja hageja kohtukulud, mis on seotud kohtuasjaga C-193/01 P.

Vilaras Martins Ribeiro Jürimäe

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 27. novembril 2007 Luxembourgis.

kohtusekretär president

E. Coulon M. Vilaras

Sisukord

Õiguslik raamistik ..... II - 4786

Vaidluse aluseks olevad asjaolud ..... II - 4793

Menetlus ja poolte nõuded ..... II - 4797

A – Nõuded kohtuasjas T-3/00 ..... II - 4799

B – Nõuded kohtuasjas T-337/04 ..... II - 4801

Tühistamisnõue ..... II - 4803

A – Vastuvõetavus ..... II - 4803

1. Vaidlustatavate aktide olemasolu ..... II - 4803

2. Väidetav tühistamishagi esitamisega hilinemine ..... II - 4809

3. Hagi väidetav pahatahtlikkus ..... II - 4810

4. EKP pädevuse väidetav puudumine valuutakomitee aruandega tutvumise võimaldamisel ..... II - 4811

B – Põhiküsimus ..... II - 4812

1. Nõukogu otsuse tühistamise taotlus ..... II - 4812

a) Poolte argumendid ..... II - 4812

b) Esimese astme kohtu hinnang ..... II - 4815

Sissejuhatavad kaalutlused ..... II - 4815

Nõukogu poolt toime pandud pettus ..... II - 4817

Otsusega 93/731 antud dokumentidega tutvumise õiguse rikkumine .. II - 4820

Põhjendamiskohustuse rikkumine ..... II - 4826

Hea halduse ja õiguspärase ootuse kaitse põhimõtete rikkumine ..... II - 4829

2. EKP otsuse tühistamise nõue ..... II - 4832

a) Väited, et otsuse 1999/284 artikkel 1 ja EKP kodukorra artikli 23 lõige 3 on õigusvastased ..... II - 4832

Väide, et otsuse 1999/284 artikkel 1 on õigusvastane ..... II - 4833

EKP kodukorra artikli 23 lõike 3 õigusvastasuse väide ..... II - 4834

– EKP kodukorra artikli 23 lõike 3 õigusvastasuse väite vastuvõetavus ..... II - 4834

– Väide, et EKP kodukorra artikli 23 lõige 3 on õigusvastane, kuna see rikub EKPS põhikirja artikli 12 lõiget 3 ..... II - 4836

– Väide, et EKP kodukorra artikli 23 lõige 3 on õigusvastane, kuna see rikub õigust tutvuda dokumentidega ja läbipaistvuse aluspõhimõtet ..... II - 4840

– Väide, et EKP kodukorra artikli 23 lõige 3 on õigusvastane, kuna see kujutab endast võimu kuritarvitamist ..... II - 4851

b) Põhjendamiskohustuse rikkumine ..... II - 4852

C – Menetlustoimingute või menetlust korraldavate meetmete rakendamise nõuded ..... II - 4860

Kahju hüvitamise nõue ..... II - 4861

A – Sissejuhatavad kaalutlused ..... II - 4861

B – Kahju ja põhjuslik seos ..... II - 4863

1. Poolte argumendid ..... II - 4863

2. Esimese Astme Kohtu hinnang ..... II - 4868

Kohtukulud ..... II - 4871